

Mørke engler i hvite frakker

*-En kvalitativ studie av utdanningsvalg blant
pakistanske etterkommere*

Zenib Mushtaq

Masteroppgave i pedagogikk
Allmenn studieretning
Pedagogisk Forskningsinstitutt
Det Utdanningsvitenskapelige Fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

01.juni 2010

SAMMENDRAG AV MASTEROPPGAVEN I PEDAGOGIKK

TITTEL:

Mørke engler i hvite frakker

-En kvalitativ studie av utdanningvalg blant unge pakistanske etterkommere. Søkelystet rettes mot de unges begrunnelse for deres utdanningvalg; profesjonsstudium medisin.

AV:

Mushtaq, Zenib

EKSAMEN:

Masteroppgave i pedagogikk,

Allmenn Studieretning

SEMESTER:

Vår 2010

STIKKORD:

Utdanningsvalg, Høyre utdanning, Sosial kapital, Kultur,

Prestisje, Takknemlighet

Problemstilling

Avhandlingens hovedformål er å diskutere hvordan pakistanske etterkommere utdanningsvalg kan forklares gjennom deres begrunnelser.

Den overordnede problemstillingen er:

Hvordan forklarer pakistanske etterkommere sitt utdanningsvalg?

Ut i fra den overordnede problemstillingen har det blitt overordnet fire spørsmål:

- Kan man oppnå forståelse av en informants utdanningsvalg ved å se på betydning foreldrenes sosiale bakgrunn?
- Hvilken betydning kulturelle mønstre kan ha for å forstå informantenes utdanningsvalg?
- Hvilken betydning har ressurser som rådgivning og leksehjelp gjennom foreldre, søsken og venner?
- Hvilken faktorer vektlegger informantene selv når de forklarer sitt utdanningsvalg?

Metode og Litteratur

Jeg har i utgangspunktet belyst utdanningsvalget blant pakistanske etterkommere i lys av en rekke ulike teorier som kan bidra til å forklare deres utdanningsvalg. Flere teoretiske innfallsvinkler er blitt fremmet. Modoods (2004) forståelse av sosial kapital. Colemans (1988) forståelse av begrepet forventninger. Lauglos presentasjon av av ”mer driv” perspektivet. Forståelse av kulturelle modeller av Ogbus (1991) som gir dybde og bredere forståelse av hvordan disse pakistanske etterkommerene har lyktes i utdanningsforløpet.

Videre er avhandlingen basert på åtte dybdeintervju med studenter som har søkt opptak til medisin, samt medisinstudenter og ferdigutdannet leger.

Hovedkonklusjoner

Jeg har i avhandlingen forsøkt å se på teoretiske vinklinger som forsøker å forklare pakistanske etterkommeres utdanningsvalg og nærmere se om disse teoriene gjør seg gledende for å forstå informantenes utdanningsadferd.

Jeg finner at foreldre er svært viktige for informantenes utdanningsvalg. Alle foreldrene er arbeidsinnvandrere og de fleste har et ønske om gi seg selv og sine bedre muligheter til det landet de har ankommet. Foreldrene ønsker at deres barn skal benytte seg av de utdanningsmulighetene som finnes her i Norge. Uavhengig av foreldrenes utdanningsnivå, har de høye forventninger til sine barn om at de skal ta en høyere utdanning, og at deres barn til en stor grad internaliserer disse forventningene.

Forord

Denne avhandlingen markerer avslutningen av min mastergrad i pedagogikk. Jeg minnes tilbake til min første dag ved univeristetet, da jeg satte i gang dette studiet. Medstudenter pekte opp mot fakultetet og fortalte ”... Der sitter masterstudentene!”

I all beundring tenkte jeg på om jeg noen sinne kommer til å bli en av dem? Om jeg en dag kunne stolt marsere ut av Helga Engs bygget å kunne si:

”Jeg er en norsk-pakistansk jente med en mastergrad i allmenn pedagogikk”

Denne oppgaven er et bevis på at jeg gjorde mitt ytterste for å tilegne meg denne tittelen. Det har vært en lang, utfordrende, lærerik reise, og kunne ikke vært gjennomført uten hjelp fra veiledere, familie, informanter og venner. Jeg ønsker i den forbindelse å rette en stor takk til flere viktige personer.

Først og fremst vil jeg takke min familie som i alle år har utvilsomt støttet meg ubegrenset. Tusen takk for at dere har holdt ut med meg under stressende tider, og bidratt til faglige diskusjoner og oppmuntret meg til å oppnå en av mine drømmer.

Vidre vil jeg takke Jon Lauglo, som ønsket å veilede meg samt viste stor interesse for mitt forskningstema noe som ga meg enorm motivasjon til å gjennomføre dette prosjektet!

Tilslutt en kjempe takk til venner og informanter som har bidratt til hjelp. Foruten deres tillit, respekt og vilje til å dele deres historier ville jeg umulig klart å gjennomføre denne avhandlingen.

Jeg håper at dette bidraget lar seg nyttegjøre for forskningen og at pakistanske etterkommere gjør det like bra i alle andre felt som i medisin. Ikke minst ønsker jeg på kryss av etnisitet å fremme viktigheten og verdien av utdanning.

Oslo, mai 2010

Zenib Mushtaq

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	1
1.1. Bakgrunn	2
1.2. Problemstilling.....	3
1.3. Veien til medisinstudiet - det norske utdanningssystemet.....	4
1.4. Begrepsavklaringer	6
1.5. Avhandlingens oppbygning	8
2. TIDLIGERE FORSKNING	10
2.1. Minoriteter og høyere utdanning	10
2.2. Familien en ressurs i utdanningsforløpet?	12
2.3. Minoriteters valg av studier	13
3. TEORI.....	16
3.1. Sosial kapital.....	16
3.2. Kulturelle modeller.....	19
3.3. Segmentert assimilasjon – tilpasning	21
4. METODE OG ETISKE BETRAKTNINGER	22
4.1. Metodevalg og design.....	22
4.2. Fremgangsmetode og gjennomføring	22
4.2.1. Tematisering.....	23
4.2.2. Planlegging	23
4.2.3. Intervju	24
4.2.4. Transkribering	28
4.2.5. Analysering	28
4.2.6. Verifisering.....	29
4.2.7. Rapportering	30
4.3. Etiske betraktninger:.....	31

4.4.	Konfidensialitet	31
4.5.	Informert samtykke.....	32
4.6.	Konsekvenser for informanter	33
4.7.	Presentasjon av informantene	33
5.	FORELDRE.....	38
5.1.	Foreldrenes migrasjonshistorie og sosiale bakgrunn.....	38
5.2.	Foreldrenes sosiale bakgrunn	38
5.3.	Sosial status	39
5.4.	Utdanningsnivå.....	39
5.5.	Yrkesstatus.....	40
5.6.	Inntektsnivå	40
5.7.	Foreldrenes migrasjonsstatus.....	41
5.8.	Holdning til arbeid.....	44
5.9.	Foreldrenes forventninger.....	46
6.	INFORMANTENS OPPVEKST- FORHOLD MELLOM GENERASJONENE....	50
6.1.	Takknemlighetspraksis og sammenlikningskultur	50
6.2.	Ressurser i oppveksten	53
6.3.	Leksehjelp og utdanningsveiledning	54
6.4.	Interesse for skolen.....	57
6.5.	Søsken.....	59
6.6.	Venner	60
6.7.	Identifikasjon og tilpasningsmåter.....	62
6.8.	Etnisk inkorporering og pakistansk tilhørighet	63
6.9.	Assimilering og norsk tilhørighet.....	64
6.10.	Hybridisering og kombinasjon av norske og pakistansk tilhørighet.....	65
6.11.	Oppsummering.....	67
7.	UTDANNINGSVALG	69

7.1. Status og suksess	69
7.2. Betydning av høy lønn.....	71
7.3. Trygghet.....	72
7.4. Diskriminering.....	72
7.5. Idealisme - å hjelpe mennesker	73
7.6. Oppsummering	74
8. AVSLUTNING	75
8.1. Sosial bakgrunn	75
8.2. Sosial mobilitet.....	75
8.3. Sosial kapital.....	76
8.4. Takknemmelighets og sammenligningskultur.....	76
8.5. Ressurser.....	77
9. LITTERATURLISTE.....	81

1. Innledning

Norge åpnet portene for de første arbeidsemigrantene i fra Pakistan på slutten av 1960-tallet. Ved inngangen av 2006 var innvandrerbefolkningen med bakgrunn fra Pakistan den største undergruppen av innvandrere i Norge. Det ble registrert totalt 27700 personer med pakistansk bakgrunn. Av var 15500 førstegenerasjons innvandrere, mens det var 12200 etterkommere (Henriksen 2007:37). Da denne innvandrergruppen uthever seg som den største gruppen er det all grunn til å rette fokus på dem. De ukjente veiene førte disse innvandrerne til ”mulighetenes land”. De fleste av disse var unge menn som intensjonelt kom til Norge for å tjene og så for å reise hjem igjen. Gradvis reiste disse tilbake til Pakistan og giftet seg og hentet sine ektefeller, blant annet gjennom familiegjenforening. Kvinnene immigrerte derfor noe senere til Norge i levende håp om å få starte livet med sine respektive ektefeller. Naturlig nok fikk disse barn som opp igjennom de siste 30 årene har gått på norske skoler.

Tema som blir berørt i denne avhandlingen går rett inn i samtidens debatt om skoleforskning og studie av hvordan disse etterkommere av innvandrere har klatret seg opp igjennom skolesystemet.

Rapporten av Henriksen viser til deltakelsen i utdanningssystemet blant etterkommere av de i alder 19-24 år per 01.10.2005. Resultatene var ganske nyanserte. En kunne nesten tro at den største innvandrergruppen som har bodd i Norge lengst har gjort det best i utdanningssystemet sammenlignet med andre etterkommere. Dette er ikke tilfelle; ut i fra rapporten viser det seg at de med indisk bakgrunn utgjør litt over 60 %, mens pakistanske etterkommere kommer så vidt over med 40 % deltagelse i utdanningssystemet. Det vil si at selv om den pakistanske minoritetsgruppen er størst viser den seg for å være noe svak i utdanningssystemet enn andre minoriteter.

Det er verd å merke seg at Henriksens rapport tar kun for seg minoriteter i alder 19-24 år. Det betyr at de som allerede var under høyere utdanning og som var over 24 år ble ikke registrert. Det finnes lite statistisk materiale som viser minoriteters deltagelse i høyere utdanning på bakgrunn av etnisitet. Likevel, er det fruktbart å se studentens valg av profesjon, resultater, ambisjoner for så og videre anta deres progresjon utdanningsmessig.

I de senere årene har andelen som velger å ta høyere utdanning økt. Hva som kan ligge bak denne økningen kan diskuteres, men det er ikke til å se bort ifra at finanskrisen har presset flere til å studere. Noe som kan anses som en ”positiv effekt” av finanskrisen. Jannecke Wiers-Jensen, forskningsleder ved Norsk institutt for innovasjon, forskning og utdanning (http://www.utdanningsnytt.no/templates/udf20_19787.aspx) sier;

”Det er to ulike grupper som fører til en økning i søkertallene til høyere utdanning. Det er de som går rett fra videregående til høyere utdanning, og de som allerede er ute i jobb og føler seg utrygge og derfor returnerer til utdanningen”

Vi ser her at den generelle interessen for å ta utdanning har økt i Norge, og dermed er det interessant å se hvordan situasjonen til ulike minoriteter er i dag. Nyere forskning viser at de med minoritetsbakgrunn deltar i like stor grad som majoritetselever i høyere utdanning (Henriksen 2007; Strøen 2005). Det er oppdaget et spesielt mønster når det gjelder og ta valg av utdanningsretning blant minoritets elever. De orienterer seg mest mot vitenskaplige og tekniske retninger (Opheim & Strøen 2001). Pakistanske etterkommere har i løpet av de siste ti årene vist stort utviklings potensial når det gjelder å ta høyere utdannelse (Daugstad 2008).

1.1. Bakgrunn

Jeg selv er avkom av denne førstegenerasjons innvandrere. Det å bli oppvokst med to kulturer; med det ene beinet i den pakistanske og den andre i den norske kulturen har vekket noen tanker rundt unge minoriteters opplevelser, erfaringer og tanker om høyere utdanning. Min personlige interesse for dette tema gjenspeiler mine egne erfaringer som pakistansk etterkommer i møte med vårt norske utdanningssystem.

Ideen var til å begynne med å sammenligne to eller tre ulike etniske grupper og se om årsakene til deres utdanningsvalg var like innen eliteutdanningen medisin. Jeg fikk da beskjed fra fakultetet om at det hørtes mer ut som en doktoravhandling. Igjen måtte denne ideen filtreres og snevres betydelig. Noen utfordringer møtte jeg allerede i startfasen da jeg skulle prøve å finne litteratur om ulike etniske gruppers etterkommere. Innen forskningen viser det seg at det er få kvalitative studier om enkeltgrupper av innvandrere og deres utdanningsvalg

(Fekjær 2007a:356). Det har blitt gjort en del forskning på ulike områder som jeg skal komme nærmere inn på i neste avsnitt. Det hadde blitt mer krevende å foreta et grundig forskningsarbeid på feltet i denne tidsrammen da det ikke var tilstrekkelig informasjon å arbeide ut i fra. Det falt da naturlig inn for meg å skrive en avhandling om den etniske gruppen som jeg selv har tilhørighet til for å kunne grave best mulig etter nyttig informasjon og besvare selve problemstillingen.

Som nevnt innledningsvis vil i det i denne avhandlingen blir det lagt fokus på kun en av de største minoritets grupper i Norge; pakistanske etterkommere. For å nyansere dette er det tatt utgangspunkt i unge pakistanske etterkommere som har valgt høyere utdanning; nærmere bestemt profesjon medisin. Dette studiet gransker etter en forståelse for hvordan pakistanske etterkommere selv, forklarer sine utdanningsvalg. Hva driver deres egen utdanningsadferd? Hvordan har foreldre og deres ressurser, venner og søsken påvirket deres utdanningsvalg? Kan årsaken av valg av denne profesjonen ligge i prestisje og høy lønn som et ”lokke middel” for dette valget? Det vil av den grunn å være hensiktsmessig å studere en gruppe pakistanske etterkommere som er på veg inn, under og er ferdig med medisin utdannelsen for å øke vår forståelse av årsaken til deres utdanningsvalg.

En slik studie vil både være av pedagogisk og ikke minst sosiologisk interesse. Til tross for den enorme forskningen på feltet rundt utdanningsvalg blant innvandrers ungdom vil denne avhandlingen være et bidrag til utdanningsforskningen som i utgangspunktet vil være relevant for å gi en større og utfyllende forståelse av årsaker unge pakistanske etterkommere velger høyere utdanning og spesielt rettet mot profesjon medisin.

1.2. Problemstilling

Den overordnede problemstillingen er:

Hvordan forklarer pakistanske etterkommere sitt utdanningsvalg?

Avhandlingen tar for seg unge pakistanske etterkommere som velger og har valgt eliteutdanningen medisin. Det skal forsøkes å få svar på hvordan de selv forklarer sitt utdanningsvalg.

Ut i fra den overordnede problemstillingen har det blitt utformet følgende spørsmål:

- *Kan man oppnå en forståelse av en informants utdanningsvalg ved å se på betydning av foreldre med deres sosiale bakgrunn?*
- *Hvilken betydning kulturelle mønster kan ha for informantenes utdanningsvalg?*
- *Hvilken betydning har ressurser som rådgiver ved skolen, leksehjelp, foreldrenes støtte, søsken og venner for informantens utdanningsvalg?*
- *Hvilke faktorer vektlegger informanten på når de forklarer sitt utdanningsvalg?*

1.3. Veien til medisinstudiet - det norske utdanningssystemet

Veien i vårt utdanningssystem viser seg å være ganske ”fleksibel” for de som ønsker å ta høyere utdanning. Utdanningsprosessen starter normalt fra grunnskolen der eleven må søke opptak i videregående på bakgrunn av karakterer. Dersom søkeren ønsker å ta høyere utdanning, og yrkesrettet utdanning er alternativet å velge allmennfaglig utdanning. Det vil si at allerede som en 16 åring må en begynne å foreta avgjørelser om veien videre.

Ved fullført yrkesutdanning kan en ta et år påbygging og kvalifisere seg til høyere utdanning. Dersom en ikke har fullført videregående utdanning er det mulig å søke på studier på grunnlag av arbeidserfaring. Institusjoner som tilbyr høyere utdanning i dag er utdanningshøyskoler og universiteter. Det er midlertidig forskjell på disse utdanningsinstitusjonene. Høyskolene tilbyr for det meste kortere profesjonsstudier og universiteter tilbyr mer akademiske utdannelse og bredere tilbud for lengre profesjonsstudier (http://www.ssb.no/utdanning_tema/utdanningssystemet.jpg).

I lys av informantenes bakgrunn vil det være hensiktsmessig å vite hvordan gangen har vært for studentene å søke opptak til medisin. Alle må søke gjennom Samordna opptak (SO) og videre blir søknaden sendt til opptakssentralen for medisin. Dette er en felles opptakssentral

for de fire medisinske fakultetene; Bergen, Oslo, Tromsø og Trondheim. Det betyr at alle søknader for medisinstudier blir behandlet ved opptakssentralen. Det er verd å merke seg antall plasser disse universitetene tilbyr. Universitetet i Bergen (UiB) har 150 studieplasser, universitetet i Tromsø (UiT) har 100 plasser, universitetet i Trondheim har 120 plasser og universitetet i Oslo har 210 plasser. Til sammen utgjør dette totalt 580 studieplasser som universitetene tilbyr (<http://www.ntnu.no/studieavd/medisin/>).

Med støtte fra Statens lånekasse for utdanning har Den norske legeforening utarbeidet en statistikk som viser hvor mange studenter som har reiser til andre land for å studere medisin 1994-2010. Tallene for studieåret 2009-10 er foreløpige per.1.1.2010, er her av interesse selv om de endelige tallene vil forventes å være noe høyere. I følge rapporten har Polen toppet med størst antall studenter det siste året med 1.095 studenter. Utenom Polen er det stor rekruttering til Ungarn, Danmark, Tsjekkia, Tyskland, Slovakia. Det er til sammen 2469 studenter fordelt på 24 ulike land som har reist ut i det siste året noe som burde være oppmerksomhetsvekkende.

Hvis vi ser antall studieplasser som tilbys gjennom opptakssentralen er det ingen tvil om at det er et høyt antall søkere som ønsker å komme inn på dette profesjonsstudiet. Det er grunn til å tro at begrensede studieplasser og høye opptakskrav her i Norge fører til at flere og flere studenter velger å reise ut av landet for å studere. Lavere levekostnader og stort nettverk trekker til seg flere og flere nordmenn. Skolepengene i Sentral-Europa ligger på omtrent 58.000 kroner og dersom en ønsker å studere der så støtter lånekassen til bo og levekostnader, og til skolepenger.

De helsefaglige utdanningene er på engelsk har krav til engelskkunnskaper og som oftest kreves det TOFEL test. (Test om english as a foreign language, eller annen dokumentasjon på at en har tilstrekkelig engelsk kunnskaper. De fleste lærestedene har opptaksprøver som går ut på å teste studentens generelle engelsk kunnskaper samt fagkunnskaper. Godkjenning etter endt utdanning er beskrevet som uproblematisk (ANSA 2009).

Informantene i dette studiet har som fellesnevner i denne avhandlingen elitestudiet medisin i sikt. I tidsskrift for samfunnsforskning” utdanningspolitikk og ulikhet” baserer Marianne Nordli Hansen(1999) seg på SSBs kategoriseringer, der ulike utdanninger på universitets- og

høgskolenivå blir inndelt i kategorier. Dette er primært utdannelse som leder frem til høyt lønnede yrker, stabilt og sikkert arbeidsmarked. Slike utdannelse er kjent for å være selvrekutterende. Inn under eliteutdannelse kommer lukkede studier med høye opptakskrav. Dette er studier som lege, tannlege, jurist, farmasøyt, siviløkonom, sivilingeniør og arkitekt. Det er verdt å merke seg at slike utdannelse ikke bare gir høy avkastning når det gjelder sosial status men også en anerkjennelse i samfunnet vi lever i.

1.4. Begrepsavklaringer

I avhandlingen benyttes en del begreper som blir brukt ofte. Enkelte begreper benyttes også om hverandre. Jeg vil derfor kort redegjøre for hvordan jeg bruker disse begrepene i avhandlingen.

Innvandring begrepet blir i Caplex, definert som: *immigrasjon*, innflytting til et land for varig bosetting. Størst i. til Norge har skjedd fra nabolandene og fra land rammet av krig.

Dette begrepet er i stadig endring ettersom begrepet kan (mis)oppfattes som verdiladet eller som kan endres på grunn av ny kunnskap om befolkningen. I den Norske offisielle statistikken SSB forsøkes det å finne både presise og brukervennlige betegnelser. Den siste endringen ble foretatt av SSB(2008) og fjernet betegnelsen ”personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre” og erstatt det med ”Norskfødte med innvandrerforeldre”. Denne forståelsen understreker at denne gruppen utelukkende består av personer som har Norge som fødeland. Begrepet ”innvandrere” blir brukt om alle utenlandsfødte med to utenlandskfødte foreldre.

I tidligere studier ble begrepet ”innvandrer” omtalt som ”første generasjonsinnvandrere og andregenerasjons innvandrere”. Det sist nevnte begrepet ”annengenerasjonsinnvandrer”(Fekjær 2007a; Opheim & Støren 2001:20) har blitt kritisert og mye omdiskutert. Kritikken har dreid seg om hvor vidt begrepet er med på å skape distanse mellom og fører opp under en type ”båsetenkning”. Spørsmålet blir reist om hvor lenge en person skal kunne refereres til som en innvandrer. Denne betegnelsen har blitt ansett som misvisende fordi denne gruppen ikke har selv

innvandret (Bjertnes 2001). ”Førstegenerasjonsinnvandrere” og ”etterkommere” har blitt godt innarbeidet i forskningslitteraturen og vil bli anvendt.

I denne avhandlingen benyttes det en litt annerledes inndeling enn SSBs definisjon. Dette begrunnes med at i litteraturen identifiseres en tredje gruppe som kalles ”en og en halv generasjons innvandrere”. Det er den gruppen som består av innvandrere som ankom til Norge før skolealder, altså syv år. Etterkommere og de som selv innvandret før en alder av syv år har likhetstrekk. Store deler av deres oppvekst og hele deres utdanning er i fra Norge. Selv om disse unge kom til Norge før en alder av syv år er det ventet at de har mindre språkproblemer enn det innvandrere kommer til landet i høyre alder har (Heath og Cheung 2007:27). Personer som har selv emigrert til Norge før syv års alderen blir innlemmet i definisjonen.

Norsk-pakistaner begrepet har også fått kritikk for å skape for trange identiteter for folk (Bjertnes 2001). Dette kan gi en tanke om å bidra til en reduksjonisme. Tiltross for dette vil begrepet bli benyttet, i sammenheng med informantenes uttalelser.

Etterkommere her vil forstås som de som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og de som innvandret til Norge før syv år. I tillegg til dette vil det bli brukt sammen med ”etterkommere” begreper som, ”innvandrerungdom”, ”minoritetsungdom” eller ”minoritetselever”, ”minoritets studenter”. Jeg vil bruke ”pakistanske etterkommere” eller ”etterkommere med bakgrunn fra Pakistan” når jeg refererer til norskfødte med begge foreldre født i Pakistan.

Integrere blir i Caplex, definert som: (av lat. *integrare*), danne et hele; innlemme i en helhet.

Integrerende blir i følge Caplex, definert som: (av lat. *integer*, hel), nødvendig for helheten.

Minoritets begrepet blir i Caplex definert som: (nylat. av *minor*, mindre), mindretall, oftest brukt om folkegruppe som utgjør et mindretall i en befolkning.

Tradisjonsbegrepet blir i Caplex definert som: tradisjon (av lat. *traditio*, til *trans-*, bortenfor, og *dare*, gi, levere), overlevering, videreføring fra slektsledd til slektsledd av skikker o.l. som

anses som betydningsfulle el. bindende. — *tradisjonell*, (sed)vanemessig, som følger gamle skikker. Tradisjonsbegrepet vil jeg knytte opp mot kultur begrepet og praksis.

Immigranter er definert av Strøen (2006:60) som minoriteter.

Elite blir i Caplex, definert som (av fr. *élite*, gammel partisipp av *élire*, velge ut), de beste el. fremste; samfunnsgruppe med særlig stor makt el. innflytelse.

Elite utdanning blir definert på grunnlag av klassifiseringer av utdanninger som SSB foretok på universitets- og høghskolenivå. Av Marianne Nordli Hansen (1999:181-182) Utdanningene som ble definert elitestudier her var som følgende: jurist, veterinær, lege, farmasøyt, ingeniør, siviløkonom, arkitekt og tannlege.

Kultur blir av Geerts (1973:83) definert som: et system av arvede konsepter uttrykt i symbolske former gjennom hvilke mennesker kommuniserer, vedlikeholder og utvikler sin kunnskap om holdninger i forhold til livet.

1.5. Avhandlingens oppbygning

I denne avhandlingen vil det forsøkt å rette fokuset på pakistanske etterkommeres egne forklaringer rundt deres utdanningsvalg. I den forbindelse vil det bli gitt en kort oppdatering av sentrale studier som er hensiktsmessige for å få en bredere forståelse av forskning rundt dette tema.

Kapittel 3: Dette kapittelet innledes med presentasjon av ulike teorier som kan være med på å gi en grundigere forståelse av informantenes utdanningsvalg. Disse vil bli brukt videre i diskusjon rundt tema utdanningsvalg blant pakistanske etterkommere.

Kapittel 4: Vil vise til en grundig redegjørelse for metoden som er blitt brukt i studiet. Den vil gi en forklaring på hvorfor denne metoden er egnet til denne teksten. Deretter vil det bli gitt en kort refleksjon på innsamling av materialet samt bearbeidelsen av dette. Avslutningsvis vil det bli drøftet etiske dilemmaer i forbindelse med fremgangsmetoden som har blitt

benyttet. Det vil bli her gitt en kort introduksjon av informantene og deres sosiale bakgrunn som vil da gi et helhetsinntrykk av det empiriske materialet.

Kapittel 5, 6 og 7 – Er analysekapittelet der det har blitt tatt utgangspunkt Porters og Rumbut (2001) teori om segmentert assimilering. Deres fire hovedpunkter går ut på: gruppens *migrasjonshistorie, forhold mellom generasjonene, kulturelle og økonomiske barrierer og familiens nettverksressurser*. Tre av disse hovedpunktene er med på å bidra til å strukturere selve analysematerialet. Momenter som ikke er blitt tatt opp i deres teori vil bli utpekt. Disse kapitlene vil avsluttes med oppsummeringer.

Kapittel 5: Dette kapittelet omhandler informantenes foreldre. Her vil det bli kastet lys på deres migrasjonshistorie, sosiale bakgrunn og deres holdning til arbeid. Deretter ser vi nærmere på deres forventninger til sine barn.

Kapittel 6: Omhandler informantens oppvekst. Hvordan forholdet mellom disse to generasjonene viser seg å være. Tema som sosial kontroll, takknemlighet og sammenligning vil bli berørt her. Hvilken type ressurser informantene er oppvokst med vil bli utdypet i dette kapittelet også. Det er her snakk om ressurser som leksehjelp. Forelderens, søskens og venners interesse for skolen. Siste tema som kommer under dette kapittelet omhandler identifikasjon og tilpasningsmåte. Dette er et moment Portes og Rumbaut ikke tar for seg. Her vil informantenes mening om hva slags identitet, tradisjoner og verdier bli vektlagt. Selv om det sistnevnte er mindre tilknyttet informantens utdanningsvalg er det blitt valgt å ta med dette, da det indirekte kan knyttes noe opp mot informantens vektlegging av utdanningsvalg. Kapittelet vil avsluttes med en kort oppsummering.

Kapittel 6: Introduserer informantens utdanningsvalg, og fremhever informantens begrunnelse for deres valg. Faktorer som peker på deres valg av profesjonsstudiet medisin. Kapittelet vil avsluttes med en kort oppsummering.

Kapittel 7 er et avsluttende kapittel der det vil bli forsøkt å samle noen tråder og se på funn som utpeker seg fra undersøkelsens empiriske materiale.

2. Tidligere forskning

Det foreligger en god del forskning rundt tema minoriteter og utdanning. Noe har blitt gjennomgått innledningsvis Her vil det bli gitt en oppdatering på hva som er status på feltet og hvordan etterkommere ligger an i utdanningssystemet. Dette vil bidra til se forskningen fra ulike vinkler.

2.1. Minoriteter og høyere utdanning

I lys av en rekke norske forskningsstudier har det gjentatte ganger blitt vist at minoritetsungdom skårer dårligere karaktermessig i skolen enn majoritetsungdom (Lauglo, 1996:43; Opheim og Strøen, 2001:104; Løddingen, 2003: 27; Bakken, 2003:48). Likevel kan forskjeller i skoleprestasjoner rangeres etter landsbakgrunn. For eksempel viser Bakken(2003:46) i sine studier at de med vietnamesisk bakgrunn prester bedre på skolen enn de med pakistansk bakgrunn. Minoriteters prestasjonsforskjeller ved høyskoler og universiteter viser nyanseringer i prestasjonsforskjeller. Kolby og Østhus (2009:144-145) forklarer dette med forskjeller i tette nettverk og foreldre med lite kulturelle ressurser. I følge Dølen sine funn, starter etterkommere av innvandrere sjeldnere høyere utdanning, og denne lave andelen forklares med at deres skoleprestasjoner og med deres sosiale bakgrunn.

Sammenheng mellom sosial bakgrunn og utdanningsvalg har blitt grundig forsket i Norge (Hansen 1999). Denne sammenhengen forklares med sosial ulikhet i utdanningsvalg. Andre forklaringer kan ikke utelukkes fordi det fortsatt foreligger lite viten som Mariann Stærkebye Leirvik påpeker i sin artikkel "*For mors skyld*". Vi vet for lite om prosessene som påvirker den sosiale ulikheten vi finner i utdanningsvalg.

Nyere forskning av Henriksen(2007:32) viser at etterkommere faktisk tar høyere utdanning i like stor grad som majoritets elever. I rapporten fra Statistisk sentralbyrå "*Fakta om 18 innvandrergroupe i Norge*" har Henriksen (2007:33) har sett på blant annet etterkommeres deltakelse for de som er mellom 19-24 år. Funnene er i samsvar med Fekjær (2006), og viser at Indiske etterkommere hadde høyest deltagelse innen høyere utdanning. Gruppen som skåret lavest sannsynlighet for å delta var etterkommere med blant annet Pakistansk bakgrunn.

Innledningsvis ble det nevnt at dette en undersøkelse foretatt per 2005 og det er grunn til å tro at tallene har økt i løpet av de siste årene.

NRK legger ut en rapport som viser en endringen i utdanningsmønstret hos de med pakistansk bakgrunn (<http://www.nrk.no/nyheter/norge/1.7080553>). Henriksen forteller at rapporter indikerer på at det har vært en enorm utvikling på området i løpet av de ti siste årene for unge med pakistansk bakgrunn. Bare ti år tilbake tok til sammen 17 % studenter med pakistansk bakgrunn høyere utdanning og lå langt under det norske gjennomsnittet. Nå ligger de over

29,9 prosent av norskfødte menn med pakistanske foreldre i alderen 19 -24 år tok høyere utdanning i 2008, mot 23,4 prosent i mannlige befolkningen totalt, **en forskjell på 6,5 prosentpoeng.**

39,4 prosent av norskfødte kvinner med pakistanske foreldre i alderen 19 -24 år tok høyere utdanning i 2008, mot 36,4 prosent i den kvinnelige befolkningen totalt, **en forskjell på 3,0 prosentpoeng.**

Tallene har endret seg med årene og vi ser en oppadgående progresjon blant de med pakistansk bakgrunn i utdanningssystemet.

2.2. Familien en ressurs i utdanningsforløpet?

Sosial bakgrunn til minoritetsforeldre som vi berørte i forrige avsnitt har betydning for ungdom. Ikke alle foreldre har utdannelse og spesielt de med lavere sosial bakgrunn har ofte lite erfaring og kunnskap om utdanningssystemet. Dette blir en form for ”barrierer” minoritetsungdom kan komme i møte med under skolegangen Lauglo(1996), Bakken(2003), Strøen (2005). Undersøkelser viser også at minoritetsforeldre snakker mindre med sine barn om skole og deltar liten grad på møter ved skolen og får mindre hjelp til skolearbeid sammenlignet med majoritetsbarn. Din (2006:69) påpeker i sine studier om britisk-pakistanere at deres foreldre ikke møter opp på foreldre møter. Han argumenterer for at disse pakistanske foreldrene er utrolig opptatte av barnas utdanning, og det fort kan fort mistolkes at de kanskje ikke er interessert i barnets skole prestasjoner. Dette forklares med å utpeke enkelte svakheter hos foreldrene som, lite språk kunnskaper.

Minoritetsstudenter oppfatter familie og venner som mer støttende i valg av studier sammenlignet med majoriteten får av sine foreldre(Dælen 2002:30). Lauglo introduserer ”drivperspektivet” i rapporten *”Motbakke men med driv? Innvandrerungdom i norsk skole”*(1996:45). Dette perspektivet beskriver hvordan minoritetsungdom bruker disse ”barrierene” som de blir utfordret med til å motivere seg selv til å jobbe hardere. Naturligvis ville ikke en etnisk norsk ungdom ville ha slike barrierer og får ikke på samme vis dette ”driv perspektivet” Lauglo snakker om. Bakken presenterer i rapporten *”Minoritetsspråklig ungdom i skolen”* (2003) den såkalte ”optimisme hypotesen”. Denne hypotesen går ut på at minoritets foreldre deler sine høye utdanningsambisjoner til sine barn, da de muligens ønsker en mer oppadgående sosial mobilitet i landet de har emigrert til. Disse tankene om høye utdanningsambisjoner av minoriteters foreldre kan også bli internalisert ved at deres barn verdsetter deres ønsker

Dæhlens (2002) studie av utdanningsvalg ved Høgskolen I Oslo, viser at minoritetsstudenter har blitt oppmuntret av far, mor, søsken og/eller tidligere rådgivere og lærere mer enn majoritets studenter ved valg av utdanning. Funnene i dette studiet støtter under funn gjort av Ida M. Andersen (1999) som også foretok en undersøkelse ved Høgskolen i Oslo, der informanter med Pakistansk bakgrunn beskriver deres tette familiebånd og deres store betydning for deres utdanningsvalg.

Anders Bakken (2003) vier i en rapport basert på undersøkelsen ”*Ung i Norge*” at foreldres involvering ikke er årsaken til prestasjonsforskjeller mellom minoritet og majoritets ungdommer. Han hevder også at elever med minoritetsbakgrunn opplever at deres foreldre er mer opptatte av at de skal ta høyere utdanning etter videregående skole samt at de bli oppmuntret til å skåre høyest i klassen for å være blant de beste.

Din (2006) har forsket på påvirkning av kultur og samfunn på unge pakistanere i Bradford. I boken sin ”*The new British*” viser han til en omfattende undersøkelse basert på kvantitativ og kvalitativmetode. Din, undersøker erfaringer til britisk-pakistanere i alder 14-19år. Hovedfokuset ligger bant annet på, relasjoner mellom gutter og jenter, foreldre og deres relasjon til det pakistanske samfunnet. Han har gjort en del funn i forhold til ting jeg er ute etter å besvare i denne oppgaven, derfor velger jeg å sette opp mine funn opp mot hans for å se om det er noe sammenheng mellom pakistanske etterkommere i Norge og Storbritannia. Det er verdt å merke seg at dette ikke er en komparativ studie fordi, Din har forsket på relativ unge barn og jeg har i denne oppgaven lagt fokuset på unge som er mellom 18-29 år. Likevel, vil det bli trukket frem noen tendenser, og ulikheter i forhold til Dins og mine informanter.

Helen S. Finne (2010) skriver i sin masteroppgave om *indiske etterkommere i eliteutdanninger*. Jeg har blitt inspirert av metoden Finne har satt opp og kommer til å benytte noe av dette. Funnene hun har gjort blant indiske etterkommere kan senere bli sammenlignet med funn i fra denne avhandlingen.

2.3. Minoriteters valg av studier

Norsk forskning har foretatt en rekke studier rundt minoritet og majoritetsungdoms planer om å ta høyere utdanning ved høyskoler og universiteter (Sletten, 2001:50;Oppheim & Strøen 2001:104;Bakken, 2003:111). Det viser seg i samtlige studier at minoritetsungdom har høyere planer enn majoritetsungdom. Minoritetsungdoms foreldres utdanningsambisjoner og ideen om å få mer oppadgående sosial mobilitet kan ha sammenheng med deres egne høye utdanningsambisjoner (Lauglo 1996:69).

Doktoravhandlingen av Phil, J (1998) ”*Minoriteter og den videregående skolen*” viser at drømmeryrker blant minoritets elever er lege, ingeniør og tannlege (Phil 1998:185).

I artikkelen *"Det skal ikke stå på viljen"* av Sletten (2001) har utdanningsplaner og yrkesønsker blant minoritets og majoritetsungdom blitt fanget opp. Hun kommer frem til at minoritetsungdom søker seg til yrker som leger, psykiater, ingeniører og advokat. Hun forklarer dette fenomenet med at minoritetsungdom blant annet faller mot yrker som kan gi materiell trygghet.

Sletten bruker begrepet "aspirasjon" som ungdommens ønske for fremtiden, og videre finner hun forskjeller i aspirasjon blant ulike innvandrergupper. Pakistanske, iranske og indiske ungdom hadde høyest aspirasjon.

Dins (2006:63) I sin undersøkelse prøver han å finne ut om hvordan aspirasjons nivået til britiske-pakistanere er. Han argumenterer ut i fra sine funn om at noen yrker er mer omtalte enn andre i den pakistanske kulturen. Det er da spesielt yrker som gir høy status som, medisin. Funnene viser at britiske-pakistanere har veldig høy aspirasjon. Han fant ut at de fleste ønsket å gjennomføre videregående trinn, og majoriteten av informantene ville studere for å få seg en høyskole eller universitetsgrad.

Det har blitt gjort studier på hvilke utdanningsretninger minoritetsungdom orienterer seg mot, og kommer frem til at de velger mer allmennfaglig retning enn majoritetselevne (Strøen 2005:76).

Minoriteters valg av fag i høyere utdanning viser en klar tendens til valg av naturvitenskaplige fag og teknikk (Oppheim & Strøen 2001:128). En mulig forklaring på dette kan være at disse fagene er mindre språkavhengige utdanninger. Internasjonalt anerkjent utdanning som kan brukes uten å bli geografisk begrenset, og ikke minst foreldres begrensede kunnskaper om det norske utdannings system (Dæhlen 2000).

Shous (2006) masteravhandling tar for seg etniske forskjellig i valg av fag i høyere utdanning i Norge. Hun finner store forskjeller blant studenter med pakistansk bakgrunn som velger oftere samfunnsfag og humaniora, sammenliknet med vietnamesiske og indiske studenter. Studenter med indisk bakgrunn velger utdanninger som medisin, psykologi og odontologi oftere enn de med pakistansk og vietnamesisk bakgrunn. Disse forskjellene forklares med ulike tradisjoner og verdiforskjeller for vektlegging av status i de ulike gruppene.

Laila Jensen(2006) masteravhandling tar for seg ungdom med bakgrunn fra Marokko, India, Vietnam og Pakistansk bakgrunn og ser på deres begrunnelse for valg av deres utdanning.

Disse minoritetsungdommene representerer elite utdanninger som juss, medisin, tannlege, farmasi og sivil økonomi. Funne viser at foreldrene til minoritetsungdom har en stor påvirkning på deres utdanningsvalg samt at de foretrekker utdanninger som gir høy grad av prestisje og sosial status i samfunnet.

Mariann Stærkbye Leirvik (2010) Har skrevet en artikkel publisert i Tidsskrift for ungdomsforskning "*For mors skyld*". Denne artikkelen er basert på 23 dybdeintervju med unge med indisk og pakistansk bakgrunn. Hun setter søkelyset mot hvorfor det oppleves som viktig å innfri foreldrenes utdanningsønsker, og hva foreldrene gjør for å påvirke de unges s. Leirvik avslutter artikkelen med å se unges utdanningsvalg, og belyser dem ved hjelp av fire dimensjoner: takknemlighetspraksis, betydning av de unges utdanning for familiens status, normativ identitet og internalisering av foreldrenes utdanningspreferanser.

3. Teori

I dette kapitlet blir det gjort rede for ulike teoretiske perspektiv som kan være relevante for å forklare utdanningsvalg hos unge pakistanske etterkommere. Teori om sosial kapital, teori om kulturelle modeller (Ogbus 1991) og teori om assimilasjon (Portes & Rambaut 2001) vil bli kort introdusert og hovedfokuset vil bli lagt på disse teoriene. Disse tre teoriene er mest sentrale og blir ofte brukt for å forstå minoriteters utdanningsvalg. Teoriene er en motsetning til klasseteorier/reproduksjonsteorier som ofte blir brukt til å forklare utdanningsvalg blant majoriteten, i denne sammenheng etnisk norske.

Hvorfor noen minoritetsgrupper lykkes bedre enn andre i utdanningssystemet? Forholdene som diskuteres er basert på delproblemstillingene som er skissert innledningsvis: Betydning av sosial kapital, etnisitet, foreldre, forholdet til status økonomi, suksess og erfaringer med rasisme og forventninger til arbeidsmarkedet.

Eksempel på en slik teori er Budons inndeling i verdi-, kultur-, sosial posisjons teori. Teoriene tar utgangspunkt i at barn fra lave sosiale lag har mindre sjanse til å ta en høyere utdanning enn barn med bakgrunn fra høye sosiale lag. Disse teoriene forklarer skjevhet i rekruttering til høyere utdanning blant de ulike sosiale lag. Dermed blir utdanning sett på som en faktor for reproduksjon av sosial ulikhet. Det viser seg at reproduksjonsteoriene ikke forklarer hvorfor individer med lav sosial bakgrunn faktisk tar en høy utdanning. Denne avhandlingen har sitt fokus på pakistanske etterkommere som har både høy og lav sosial bakgrunn, derfor blir disse teoriene mindre relevante for dette studiet.

3.1. Sosial kapital

Litteraturen viser til en rekke ulike definisjoner på begrepet sosial kapital. (Bourdieu 1995; Coleman 1988; Portes 1998; Lauglo 1996,2000; Granovetter 1985; Putnam 2000). De mest sentrale begrepene vil bli redegjort som skal nærmere undersøkes teoriens relevans for å forklare utdanningsvalg hos informantene. Hvordan sterke bånd innad i familien og i den etniske gruppen kan ha betydning for utdanningsvalg. Begrepet sosial kapital, har blitt brukt til og blant annet å forklare utdanningsambisjoner hos minoritetsungdom.

James Colemans (1988:98) vide definisjon av begrepet sosial kapital omhandler fordeler man kan ha av sterke bånd og lukkede nettverk. Videre argumenterer han for at sosial kapital kan opptre som forpliktelser og forventninger som informasjonskanaler eller som sosiale normer. Disse fenomenene er resultat av sosiale bånd mellom individer, som kan muliggjøre handlinger som ellers ville være forbundet med høye kostnader. Colmans teori har i likhet med Bourdeu en relasjonell og prosessuell vinkling til sosial kapital. Han vektlegger den rasjonelle handlingen og den sosiale konteksten. Sosial kapital er produktiv og kan benyttes sammen med materiell- og human kapital for å oppnå rasjonelle mål (Coleman 1998, se Portes og Sensenbrenner 1993). Disse rasjonelle målene kan for eksempel være videreformidling av viktig jobbinformasjon til gruppe medlemmene (Coleman 1998). Coleman (1988, se Hjellebrekke 2000) knytter sosial kapital og human kapital sammen. Familie og utdanning er et godt eksempel på dette. Fravær av sosial kapital i en familie kan medføre at familiemedlemmene ikke får uttelling for den humane kapitalen familien besitter. Samtidig kan stor grad av sosial kapital i familien kompensere for liten human kapital. Han argumenterer for normer innad i en gruppe påvirker skoleadferd positivt. Siden Colemans forståelse av begrepet sosial kapital har blitt så innflytelsesrikt innen utdanningskontekst ville noen av disse overnevnte aspektene knyttes opp til informantenes utdanningsvalg ved å studere bånd mellom foreldre og barn. Opplevelse av forventning til høyere utdanning eller spesielle studieretninger. Informantens opplevelse om forpliktelse til å følge foreldrenes krav og forventninger.

Portes (1998) hevder at det har vært for mye fokus rundt de positive konsekvensene av sosial kapital og må også studere de negative konsekvensene. Dermed argumenterer for at sosial kapital også kan ha uheldige konsekvenser for medlemmer i et tett nettverk. De sterke båndene som er fordelaktige for sine medlemmer kan utestenge andre som er utenfor deres nettverk. Slike sterke normer innad i en familie kan gi utslag på at medlemmene kan legge begrensninger på den enkeltes frihet. Utvikling av en "motkultur" innad et nettverk på grunn av negative erfaringer med majoritetsbefolkningen, er noen av negative konsekvensene av sosial kapital han påpeker. Her kan man undersøke hvorvidt sosiale relasjoner både kan ha positive og negative konsekvenser for informantene.

Lauglo (2000) argumenterer for at aspekt ved hans forståelse av sosial kapital er "sosial kontroll". Med sosial kontroll forklarer han hvordan foreldre har kontroll over sine barn ved

og ”å overvåke” de unges fritids aktiviteter og deres venner. Videre argumenterer han for at dette kan ha en positiv virkning på de unge. En virksom kontroll fra foreldrene siden vil være viktig for de unges engasjement og holdning til skolen. På den andre siden hevder han at sterke sosiale bånd ikke fører til store forventninger og press, men at kan medføre at unge setter seg i opposisjon til forventningene. Hvis foreldre legger press på at deres barn skal ta utdanning, kan det tenkes at noen vil reagere ved å gjøre det stikk motsatte. På denne måten kan en argumentere for at sterke sosiale bånd ikke bestandig er fordelaktige. Denne forståelsen av sosial kapital kan være fruktbar for å forstå informantenes utdanningsvalg. Om de har opplevd noen form for sosial kontroll eller om de har erfart begrensninger i forhold til frihet. På hvilken måte og hvordan det eventuelt har påvirket informantens utdanningsvalg.

Modood (2004) argumenter for at etnisitet bør ses i sammenheng med sosial kapital dersom man skal prøve å forstå hvorfor en del minoritetsgrupper presterer bedre i utdanningssystemet enn det som kan forventes. Forholdet mellom foreldre og barn vil variere når en studerer ulike etniske grupper. Hvordan normer håndheves, utdanningsambisjoner, hvilke aspirasjoner og holdninger til utdanning som overføres fra en generasjon til en annen vil være ulik i ulike etniske grupper. Dette kan kaste lys på forklaring på hvorfor noen minoriteter lykkes mer enn andre i utdanningssystemet.

I denne avhandlingen blir sosial kapital forstått som sosiale relasjoners innvirkning på valg av utdanning. Det blir ikke benyttet et teoretisk rammeverk for analyse av selve begrepet sosial kapital. Hovedfokuset ligger på hvordan sosiale relasjoner kan påvirke unge pakistanske etterkommere og deres utdanningsvalg. Det er nærmere bestemt forelderens holdninger og utdanningsambisjoner knyttet til informantene. Om deres utdannings ambisjoner er høye/lave ovenfor sine barn. Overføres disse positive/negative holdningene til foreldre til

foreldrenes forventninger til sine barn når det gjelder utdanning, og muligheter foreldereren har for å støtte sine barn rundt utdanningsvalg. Betydning av sosialkapital blir her sett i lys av informantens minoritetsbakgrunn.

3.2. Kulturelle modeller

John Ogbu (1991) forklarer i sin artikkel ” *Immigrant and Involuntary Minorities in a Comparative Perspective* ” hvorfor ulike grupper minoriteter lykkes bedre i samfunnet enn andre. Til tross for at det kan trekkes likheter over kulturer og språk. Ogbu hevder at ulike sosiale og etniske grupper vil ha karakteristiske ”kulturelle modeller”. For å forklare blant annet høye utdanningsambisjoner blant minoritetsungdom setter han søke lyset på deres migrasjonshistorie.

”De kulturelle modeller er fortolkningsmodeller som setter individene i stand til å gi verden mening til å forstå og handle i den”(Helland 1997:24).

Disse kulturelle modellene påpeker han er preget av sosial, økonomisk status, og i hvilken grad de har opplevd diskriminering eller ikke.

Ogbu skiller minoriteter i to, og kategoriserer i USA de ” frivillige ” og ”ufrivillige ” minoriteter. De ” frivillige ” kom som innvandrere med eget ønske for å forbedre sine levekår. Et eksempel på dette er arbeidsimmigranter, som Strøen kaller for arbeidsinnvandrere (Fekjær 2007b:22; Moldenhawer, 2001:43). De voksne ønsker i hovedsak å forbedre tilværelsen til sine barn og seg selv, og stiller dermed positivt ovenfor utdanning, både foreldre og barn. En slikt kollektiv orientering av akademisk suksess, blir opprettholdt av en type ”press ” fra det etniske miljøet der familien og venner har en påvirkning(Ogbu 1991:21). Vanskeligheter er forbundet med økonomiske, politiske og sosiale barrierer, og disse kan overvinnes ved å lære språket, hardt arbeid og få seg en vestlig utdanning og foreldre vil på denne måten oppmuntre sine barn til å satse og ta en utdanning. De gir ikke opp sin egen kultur, men det som hensiktsmessig å bruke majoritetens kultur for å oppnå sine langsiktige mål mot sosial mobilitet (Ogbu 1991:129).

De ”ufrivillige ” minoritetene har i motsetning til de ” frivillige ” ankommet på bakgrunn av tvang, slaveri, krig eller kolonisering. Deres oppfatning blir noe negativ til utdanning da de sammenligner sin situasjon med majoriteten i det landet. Dette betyr at de har en enkel referanse ramme. Deres utfordringer oppleves som uendelige. De skaper sin egen kultur i motsetning til majoriteten og utdanning s systemet blir ansett som er tilpasset majoriteten og

ikke et system der alle har like muligheter. De eldre vil heller ikke oppmuntre sine barn til å satse på utdanning. Dette gir utslag på at denne gruppen ikke anser utdanning som noe lønnsomt og tyr heller til underholdning, sport og kriminalitet for å overleve. Tilpasning for denne gruppen blir en utfordring i samfunnet fordi de stadig oppfatter samfunnet som en trussel mot deres identitet, og vil av den grunn holde sterkt på egen kultur og språk (Ogbu, 1991:13-15).

Ogbus betegnelse ”dobbelreferanseramme” blir brukt i sammenheng for å vise hvordan frivillige minoriteter sammenligner sin nåværende situasjon med den de hadde i sitt hjemmland. Han argumenter for at en slik sammenligning er et positivt ”trigger-punkt” når minoritetene reflekterer og sammenligner landene. Denne dobbelreferanserammen gjør seg gjeldende med tanke på at de fleste innvandrere opprettholder forbindelser til hjemlandet sitt ved telefon, reiser, etablering av hus og gaver (Danielsen 2004). De oppdager at de lever mye bedre enn i hjemlandet sitt og dette gir igjen rom for å godta forskjellsbehandling i det nye landet.

De kan settes et kritisk syn på teorien da den kan i liten grad forklare forskjeller i prestasjoner mellom minoriteter med ulik landsbakgrunn. Den forteller lite om situasjonen i Norge siden forholdet mellom ufrivillige minoriteter med langvarige historier om undertrykking er annerledes enn i USA.

Immigranter som ankom til Norge i slutten av 60-tallet var stort sett arbeidsimmigranter som ut i fra teorien blir ”frivillig” minoriteter. Deres etterkommere har da ikke selv valgt å immigrere, de vil derfor i dette tilfelle ikke dele historien til de ufrivillige minoritetene. Immigranter altså førstegenerasjonen vil se vanskeligheter og utfordringer som overgangsproblemer, som vil avta med tid og tålmodighet. Dersom disse overgangsproblemene ikke blir mindre med tiden og blir balansert, kan optimismen risikere å snu og en negativ konsekvens av dette vil bli at godt etablerte innvandrere vil kunne oppfatte sin situasjon som den ufrivillige minoriteten i USA. Den norske innvandringshistorien går ikke så lang tilbake i tid derfor vil det ta tid før man kan se hvilket utfall dette vil gi i fremtiden.

Denne teorien kan kategoriseres som verdiforklaring som består av rasjonelle faktorer. Minoriteter i Norge kan beskrives ikke så ulikt frivillige minoriteters positive holdning til utdanning og motivasjonen til å overvinne hindringer.

Ut i fra den overordnede problemstillingen er det interessant å se om det er grunn til å tro at de kan være med på å forklare informantenes holdning til utdanning, og hvilken forskjell/likheter som finnes blant informantenes refleksjon av deres utdanningsvalg. Felles for alle informantene er at de er ”synlige minoriteter” i det norske samfunnet (Rogsatd 2001). Her skal det undersøkes om det finnes felles erfaringer i utvalget.

3.3. Segmentert assimilasjon – tilpasning

Portes & Rumbaut (2001) teori om segmentert assimilasjon vil bli presentert, men innledningsvis vil begrepet ”assimilasjon” byttet ut med begrepet ”tilpasning”, da assimilasjonsbegrepet kan fort gi negative assosiasjoner til begrepet. Teorien beskriver fire hovedpunkter som er viktig for tilpasning det er som følger; gruppens migrasjonshistorie, forholdet mellom generasjonene, kulturelle og økonomiske barrierer, samt familien og andre ressurser (Portes & Rumbaut,2001:45-46). Teorien forklarer etterkommere med ulik minoritetsbakgrunn lykkes i samfunnet. De argumenterer for at etterkommere er på veg til å gjennomgå en segmentert tilpassningsprosess. Resultatet av denne prosessen vil variere med hensyn til hvilken gruppe en tilhører. Noen etterkommere vil få vanskeligheter og vil oppleve lav sosial mobilitet, mens andre vil klare seg veldig godt og ha en oppadgående mobilitet. Portes & Rumbaut(2001) beskriver situasjonen til barn av innvandrere i dagens USA.

Disse fire punktene blir gjennomgående omtalt av informantene. Begpet tilpasning er uten tvil relevant for å forklare informantenes utdanningsvalg.

4. Metode og etiske betraktninger

Dette kapittelet tar for seg den metodologiske fremgangsmetoden i avhandlingen.

Innledningsvis vil det bli gitt en kort presentasjon av metodevalg og design. Videre vil Kvalessyv stadier få en gjennomgang i lys av fremgangsmetoden og gjennomføringen av samtaleintervjuet. Avslutningsvis vil det bli foretatt noen refleksjoner rundt etiske betraktninger for dette studiet.

4.1. Metodevalg og design

Avhandlingens hovedformål er å undersøke pakistanske etterkommeres utdanningsvalg. Hvordan venner, søsken og foreldre har påvirket dere valg av medisnutdanning, vil være interessant og utforske. Det vil i den forbindelse være fruktbart å analysere informantenes egne erfaringer, vurderinger og tanker. For å kunne gjøre dette anser jeg kvalitativ dybdeintervju metoden som den mest hensiktsmessige. Den vil kunne fange opp faktorer som har hatt betydning for informantens utdanningsvalg. Forskningsintervjuet er ment for å innhente beskrivelser av informantens livsverden slik at det skal være mulig å kunne tolke meningen tilknyttet det beskrivende tema (Kvale, 2009:3).

4.2. Fremgangsmetode og gjennomføring

Fremgangsmetoden for samtaleintervjuene er gjennomført ut i fra Kvalessyv stadier (Kvale 2009:118):

1. Tematisering
2. Planlegging
3. Intervju
4. Transkribering
5. Analysering
6. Verifisering
7. Rapportering

I gjennomgang av disse syv punktene skal jeg vise hvordan jeg gikk fram med arbeidet av samtaleintervjuene.

4.2.1. Tematisering

Kvale åpner med det første under punktet og sier at man må avklare formålet med undersøkelsens ”hva”, ”hvorfor” og ”hvordan”(Kvale2009:121). Formålet med undersøkelsen og denne avhandlingens ”hva” er klargjort allerede gjennom dens problemstilling og forskningsspørsmål. Det vil si avhandlingen vil undersøke pakistanske etterkommeres utdanningsvalg og se hvordan foreldre, venner, søsken, og tanker om status påvirker informantenes utdanningsvalg. Videre besvarer jeg formålet med undersøkelsens ”hvordan” ved å benytte meg av samtaleintervju. Gjennom disse intervjuundersøkelsene kan en besvare undersøkelsens ”hvorfor”. Det dukker opp verdifull empirisk informasjon som kan underbygge forståelse av årsaken til valg av medisin studie. Og eventuelt kan utvide vår forståelse av teorier rundt utdanningsvalg blant minoriteter. Opplysningene som kommer er hovedsakelig subjektive erfaringer, meninger og oppfatninger, Avhandlingen vil da kunne klare å fange opp variasjoner i intervjupersonenes oppfatninger om tema.

4.2.2. Planlegging

Avhandlingens planlegging startet ved å anskaffe dens mest nødvendige begreper og den teoretiske forståelsen for tema. Fokuset lå på å planlegge og forberede de metodiske prosedyrene som skulle brukes for å innhente kunnskap om tema. Jeg valgte da å innhente nyttig kunnskap, som tidligere nevnt gjennom intervju. Først ble det skrevet en meget detaljert og omfattende intervjuguide, for å få oversikt over alle tema som skulle berøres under intervjuet. Konstruksjon av spørsmålene fanger da opp ulike sider ved teorier om sosial kapital, kulturelle modeller og segmentert tilpassning. For å kunne dra ut en forståelse og videre bruke dem som en forklaring. I tillegg til dette var jeg engasjert i å finne ut om det var andre mer eller mindre spesifikke faktorer som spiller inn som ikke har blitt fanget opp.

Dersom det dukker opp faktorer vil det føre til at noen av teoriene må utvides eller innskrenkes for å bruke dem som forklaringer for pakistanske etterkommeres utdanningsvalg for medisinstudiet.

Den endelige intervjuguiden ble halvstrukturert som ble brukt som en rettsnor i forhold til hvilke områder jeg skulle dekke. I en halvstrukturert intervjuguide er tema fastlagt på forhånd, men den tematiske rekkefølgen kan bestemmes underveis (Kvale, 1997:76). Forskeren får på denne måten lagt føringer for hvordan intervjuet blir, samt gir den åpning for å kunne legge inn oppfølgingsspørsmål, eller endringer i rekkefølge hvis nødvendig (se vedleggnr.1). Oppfølgingsspørsmålene kan gi informanten følelsen av å bli lyttet og dermed kan informanten komme med nyttig opplysninger som ikke ville ha kommet frem gjennom en full strukturert intervjuguide.

4.2.3.Intervju

Ut i fra problemstillingen i denne avhandlingen, ble utvalget pakistanske etterkommere. Utvalgsriterier for å opprettholde variasjon, basere seg nærmere bestemt på;

- Unge Pakistanske etterkommere som har søkt opptak til medisin.
- Pakistanske etterkommere som er medisinstudenter.
- Pakistanske etterkommere som er under turnus eller er ferdigutdannede lege(r).

Rekruttering av informantene viste seg å være mer tidskrevende enn forventet. I første omgang tok jeg kontakt med mitt eget nettverk av bekjentskap og fikk litt utelling av dette. Deretter valgte jeg å opprette en Facebook gruppe for; ”norskpakistanske medisin studenter og leger”. Fremstilling av prosjektet var nøye gjennomtenkt og lagt ut som beskrivelse i gruppen. Etter ganske kort tid fikk jeg over 100 medlemmer i gruppen. Jeg oppdaget underveis at det var noen som spesielt hadde lagt inn forespørsel for å bli medlem i gruppen siden de hadde ambisjoner om å studere medisin. Disse ble fortløpende tatt opp i gruppen, da de var attraktive for denne undersøkelsen. Jeg sendte personlige meldinger til alle medlemmer i gruppen med en forespørsel vedrørende ønske om å være intervjuobjekt i forbindelse med prosjektet. Denne strategien viste seg å være mest effektiv til å fiske opp informanter. Noen informanter fikk jeg tak i gjennom ”snøball metoden”. Det vil si at man først kommer i kontakt med personer som har de rette egenskapene eller kvalifikasjonene man ønsker skal være med i utvalget. Deretter bruker man deres bekjentskap for å innhente personer som har tilsvarende egenskaper (Thagaard 2002:54).

Min egen bakgrunn som pakistansk etterkommer og min bekjentskap i det pakistanske akademiske miljøet ga meg utfordringer i forbindelse med denne intervjuprosessen. Disse utfordringene var knyttet til at jeg som forsker hadde flere felles (be)kjente. Mange ønsket å delta i prosjektet fordi de kjente meg og ville bidra til hjelp, men jeg som forsker måtte ta hensyn til dette. Åpenhet anses som høyst viktig i slike dybde intervju. For å få et fullverdig utbytte av informantene var det min oppgave å finne informanter som ikke hadde noe form for (be)kjennskap til meg slik at frykten for å bli utlevert til fellesbekjente ble redusert. De fleste informantene kjenner hverandre ikke. I utgangspunktet skulle begge kjønnene bli representert likt. Fem gutter og fem jenter. Likevel endte jeg opp med en skjev fordeling på 6 jenter og 2 gutter. To gutter meldte seg inn for å delta i intervjuet og trakk seg på avtalt tidspunkt for intervju. To venner som oppga sykdom og tidspress i forbindelse med studier som årsak til at de ikke kunne delta men var villig til å stille opp noe senere. Noe jeg ikke kunne gjøre på grunn av begrenset tid.

Intervju- data innhentings strategi- om forskerens rolle

Gjennomføringene av intervju ble gjort i periode mai-juni 2010-05-10. De ble gjennomført på grunnlag av intervjuguiden som var laget ut i fra de teoretiske rammene rundt oppgaven. Samt brukt båndopptaker under intervjuene. Et halvstrukturert intervjuguide er fruktbar med tanke på at informantene får mulighet til å fortelle sine opplevelser rundt sine utdanningsvalg. Guiden var som en hjelp til å dekke alle relevante tema, samt fikk jeg muligheten til å stille nye spørsmål. Intervjuguiden ble bygget rundt problemstillingen og forskningsspørsmålene hvor noe av fokuset lå på informantenes tidligere erfaringer og opplevelse. Disse tidligere erfaringene var høyst nødvendige å få med seg for å forstå deres utdanningsvalg.

For å få en helhetlig forståelse av konteksten er man avhengig av å få innblikk i informantens erfaringer, opplevelser og refleksjoner. Samtalene blir senere benyttet i den systematiske analysen videre. Den blir brukt som bakgrunnsinformasjon for og lettere forstå ulike prosesser. Det er verd å merke seg noen positive og negative tendenser ved denne intervjuformen. Forskeren skal være oppmerksom på språkbruk under intervjuet. Det lønner seg å unngå å bruke "forskerspråk" heller forklare begreper som en benytter under intervjuet. En uerfaren intervjuer kan gi negativt utfall av at intervjueren ikke stiller ikke intenderte ledende oppfølgingsspørsmål. Eller i etterkant av intervjuet oppdager at man kunne stille mer

utfyllende spørsmål (Kvale 1997:73). Under det første intervjuet var jeg bundet til intervjuguiden, men ble mer selvstendig etter hvert. Dette kan ha ført til at temaer og spørsmål som en burde være bevisst på blir ”oversett”. Verdifull kunnskap og dypere forståelse av informantens erfaringer kan ha gått tapt som konsekvens av å være veldig bundet opp til intervjuguiden. Informantene ble stilt nok så like spørsmål som ga meg nyansert og fyldig data og av den grunn ble det noe enklere å sammenligne deres svar og se mønster og sammenhenger i datamaterialet.

Informantenes svar kan være preget av hvordan de selv ønsker å presentere seg til intervjueren. Det ville ikke ha vært ulogisk å tro at en person ønsker å presentere seg i et godt lys. Jeg har forsket på en gruppe som er meget vellykket i utdanningssystemet, med pakistansk bakgrunn. Det kan tenkes at disse informantene ønsker å opprettholde ”det flotte bildet” om deres utdannings suksess for den gruppen de tilhører. Samtlige informanter i denne undersøkelsen meddelte både positive og negative aspekter ved den pakistanske kulturen. Noen informanter var opptatt av å sammenligne den pakistanske kulturen med andre kulturer for å fremme at ikke alt er kulturelt betinget. Nyanserte beskrivelser tyder på at informantene ikke fremstiller sin situasjon som enten positiv eller negativ. Spørsmålene i intervjuet kan ha vært forbundet til en viss grad av sensitivitet. Det å uttale seg om sine tanker om status og deres foreldrenes ”overtak” på dem kan være vanskelig å snakke om. Under intervjuene viste samtlige informanter åpenhet og gikk overraskende stor tillit ved å dele sine historier.

Samtaleintervjuere kan ha negativ påvirkning på informanten. Ved å sitte ansikt-til-ansikt med informanten. Informanten kan føle seg usikker og lite komfortabel når personen deler sine historier. Situasjonen kan føre til at informanten kan uttale og angre i etterkant (Kvale 1997:69). For å unngå dette ble de fleste intervjuene fortatt i en gruppe rom på universitets bibliotek der det lå flere stoler rundt bordene slik at informanten kunne fritt velge hvor vedkommende ville sitte. Jeg oppdaget at flere informanter satte seg litt skrått ovenfor meg slik at intens øyekontakt ble unngått. På den andre siden oppdaget jeg en positiv vinkling på en ansikt-til-ansikt intervjusituasjon; det kan være at informanten får en god følelse av at en person deler sine historier og blir lyttet til av høy interesse for dens historier uten å være dømmende. Kroppsspråk har en stor betydning i en intervjusituasjon som kan gi utslag på tolkning. Noe som en ikke får med seg ved telefonintervju for eksempel. Et av intervjuene ble fortatt hjemme hos informanten og intervjuet gikk veldig fint for seg, til tross for at jeg i

begynnelsen fikk en følelse av utrygghet. Informanten viste stor gjestfrihet og åpenhet og intervjuet ble ganske detaljrikt, noe som skulle vise seg å være til fordel for analysen videre. Det så ut som informantene ble gradvis veldig komfortable i intervju situasjonen. Samtlige informanter nevnte at de så meg som sin ”apna” (urdu), at de oppfattet meg som en av sine ”egene” som hadde kjennskap til det pakistanske samfunnet. Denne egenhets følelsen falt litt naturlig inn, da jeg delte samme bakgrunn som dem som pakistansk etterkommer. Det kan tenkes at intervjusituasjonen kunne ha vært noe annerledes dersom intervjueren hadde en annen etnisitet. I en slik situasjon kunne informanten få følelsen av å bli intervjuet av en ”fremmed” som prøver å grave i deres sensitive historier. En konsekvens av dette kan være at informanten ikke åpner seg fullstendig, i frykt for å bli misforstått og bli satt i dårlig lys. På bakgrunn lik etnisitet ble det noe enklere å diskutere sensitive tema som blant annet rasisme, og noen erfaringer relatert til dette. Deres ”sårbarhet” vil bli bedre forstått av en som har lik bakgrunn som informanten.

For å ruste meg selv godt mot de negative punktene i en intervjusituasjon benyttet jeg meg av intervjuguiden og pilotintervjuet med et par personer. Slik fikk jeg vite eksakt hvor lang tid som burde estimeres til et intervju.

Jeg benyttet meg av båndopptaker under intervjuene, som nevnt innledningsvis, og vil i den forbindelse se på noen fordeler og ulemper knyttet til bruk av båndopptaker under intervju. Det å ta opp intervjuene på bånd er fordelaktig for forskeren som skal innhente mye informasjon med hensyn til blant annet hukommelse. Gjengivelse av informantens uttalelser blir da sort på hvit, og enklere å gjengi informantene i avhandlingen, samtidig som én ikke får rom til å supplere egne meninger og tolkninger. Viktig informasjon blir lagret og en får mulighet til å notere tanker som dukker opp underveis. Bruk av båndopptaker kan få enkelte informanter til å bli litt sjenerte og tilbaketrukkede, noe som kan ha påvirket informasjonen som blir delt med forskeren (Rubin&Rubin 2005). Jeg opplevde at de fleste glemte at samtalen ble tatt opp. Informantene ga lite oppmerksomhet på båndopptakeren den ble plassert diskret slik at oppmerksomheten faller på samtalen

4.2.4. Transkribering

I denne kvalitative metodelitteraturen framheves ”øyne og ører” som forskerens viktigste data instrument (Mils & Huberman 1994; Silverman 2005). Foruten penn og papir er kanskje forskerens sanseapparat det viktigste instrumentet under observasjons nedtegninger.

Transkribering av intervju vil si å overføre/omskrive. Den burde bli foretatt rett etter intervjuet er avsluttet for å sikre nøyaktig transkriberingen for at viktig informasjon som i dette tilfellet er kroppsspråk ikke skulle gå tapt.

Notater som gjøres under intervju stiller forskeren store krav med tanke på sansing og fortolkning. Forskeren er avhengig av at felt notatene blir gjengitt så rett som mulig. Materialet skal være troverdig overfor leseren. Notater jeg gjorde under intervjuet ble nedskrevet som fortløpende notater og deretter renskrevet på PC umiddelbart etter endt intervju. Fortløpende notater benyttes slik at en som regel bruker forkortelser, stikkord og tanker i kommentarfeltet. Dersom man venter med å renskrive feltnotatene kan viktig og interessant informasjon gå tapt. Det ligger en fare i at man kan begynne å fortolke notater som har ligget i vekk fra øynene en viss tid. Konteksten kan bli svekket og man risikerer å fortolke uten full oversikt.

Informantene ble tilsendt transkriberingene slik at de kunne lese igjennom intervjuene og eventuelt korrigere. Dette sikrer reabiliteten av intervjuene. Forskerens/min forståelse av hva informanten har sagt kommer overens med det informanten mente.

Ingen tilbakeendring i transkribering ble foretatt og transkriberingen ble lagt sammen med loggboken som grunnlaget for analysen.

4.2.5. Analysering

I denne avhandlingen ble det benyttet en tematisert tilnærming til datamaterialet. Gangen i det var som følger; først velger én ut tema som blir brukt i analysen. Det må gjøres ut i fra problemstillingen, intervjuguiden og noe i gjennom det empiriske og den teori nære tilnæringsmåten. Det vil si at temaene blir hentet ut fra empirien, og gjennom aktuelle teorier eller begreper (Widerberg, 2001:127). En liten ulempe tilknyttet tematisk analyse og

sammenligning er at det blir enklere å løsrive tekst biter fra sin opprinnelige kontekst. Det er derfor veldig viktig ved bruk av en slik analyse å ivareta et helhetlig perspektiv som gjør at informasjonen fra hver informant settes inn i den sammenhengen som utsnittet av teksten er en del av (Thagaard 2002:153). Dette ble gjort ved å gi tilbakeblikk på intervjuuskriptene flere ganger og ved å lese sitatene i kontekst hele veien, altså en grundig gjennomgang av intervjuuskriptene.

Informasjon ble samlet fra intervjuene og ble satt inn i en tabell. Informantene ble plassert i den vertikale kolonnen og de mest sentrale temaene/variablene i den horisontale kolonnen. Deretter satt jeg inn data i tabellen slik at det skulle bli enklere å se sammenhenger og mønster mellom informantene.

4.2.6. Verifisering

Verifisering referer til begreper som reabilitet, validitet og generaliserbarhet, kalles ”den hellig vitenskaplige treenighet. Forskningsarbeidet har blitt hele veien verifisert og hatt et kritisk til egne funn. Teori og metoder er høyst nødvendig innen forskningsarbeid. I denne avhandlingens sammenheng vil det forklares med å si en bekreftelse på at forskningsresultatene er pålitelige og til å stole på.

Reabilitet viser til påliteligheten av en undersøkelse er. Bare en målingsfeil kan påvirke svarene. Et eksempel på dette er, ledende spørsmål, i hvilken grad resultatet er avhengig av de spørsmålene som er blitt stilt, i hvilken grad resultatet er avhengig av mine tolkninger (Kleven2002:125). For å oppfylle dette kravet har jeg under intervjuene opptrådt svært nøytralt for å unngå å legge press på informantene og unngått å stille ledende spørsmål hele tiden. Reabiliteten sikres også ved å gi informantene innsyn til transkripsjonen og få mulighet til å kommentere den. En detaljert transkripsjon er også med på å vise informantenes uttalelser og svar og der forskerens egne tolkninger og refleksjoner ikke er noe plass, det er også et aspekt ved å sikre reabiliteten.

Gjennom nøytral holdning ovenfor informantene har jeg i intervjusituasjonen tatt hensyn til validitet. Unnlatt å stille ledende spørsmål hele veien og ikke lagt press på informanten. Hensyn til validitet blir tatt når man foretar detaljert transkripsjon. Informantens uttalelse

forblir nøyaktig som den ble avgitt under intervjuet og forskerens tolkninger blir ikke blandet inn. For å teste dette igjen kan en sikre reabiliteten igjennom informanten ved å gi dem tilgang til det ferdig transkriberte dokumentet.

Validitet snakker man om undersøkelsen er gyldig eller sann. Det vil si om det en undersøger er/var ment til å bli undersøkt (Kleven2002:133). Med hensyn til validitet er det da viktig å være bevisst på hva man skal spørre om og at man får svar på det man er ute etter.

Generaliserbarhet sier noe om hvor vidt resultatene som kommer fra en avhandling kan overføres til andre fenomener eller har relevans i andre i andre sammenhenger. Det finnes flere former for generalisering (Kvale2009:265). Funn i denne avhandlingen vil bli knyttet opp til analytisk generalisering. Det går på å foreta en begrunnet vurdering av i hvilken grad funnene fra en situasjon kan brukes som en rettleiding for andre lignende situasjoner, der en må ta hensyn til forskjeller og likheter (Kvale, 2009:266-67). Informantene i denne undersøkelsen forteller om sine erfaringer, årsaker og tanker rundt deres utdanningsvalg, og kan derfor ikke uten videre generaliseres til alle pakistanske etterkommere. Slike studier kan fort bli ansett som ”innvandrertypiske”, men den skal i utgangspunktet si noe om de erfaringene som er blitt gjort og eventuelt trekke frem tendenser, ulikheter og likheter fra en situasjon. Med det kan én prøve å generalisere ved å anta at funnene eventuelt kan være rettleidende for andre informanter som deltok i intervjuene.

4.2.7.Rapportering

Undersøkelsesfunnene og metodebruk formidles i en form som overholder vitenskaplige kriterier og tar hensyn til undersøkelsens etiske sider og resultater i et løsbart produkt (Kvale 2009:118). Informantenes historier kan forstås på forskjellige måter. Hermeneutikkens grunntanke er at vi mennesker har forforståelse, eller fordommer, som er avgjørende for hvordan et fenomen kan tolkes. Forståelsen står dersom en tar utgangspunkt i den hermeneutiske tradisjon. Rapporteringen vil ta utgangspunktet i den hermeneutiske sirkelen. For å få klarhet i de dypt liggende meningene i informantenes fortellinger må de ulike tekstdelene forstås ut i fra teksten som helhet. Delen må forstås ut fra helheten. Denne helheten og del forståelsen korrigerer hverandre hele tiden og slik dannes denne hermeneutiske spiralen(Dalen 2004:20).

Rapporten må i tillegg til dette være i tråd med noen viktige etiske retningslinjer.

4.3. Etiske betraktninger:

I slike undersøkelser er det viktig å overholde en viss etisk standard. Da dette prosjektet omfatter elektronisk behandling av sensitive personopplysninger er det underlagt konsesjonsplikt. Dette tar hensyn til informantene og gir deres uttales og deres identitet ”beskyttelse”, siden utgangpunktet er å vite mer om informantenes tanker, motiver, refleksjoner og erfaringer om utdanning som kan ha påvirket deres utdanningsvalg. Av den grunn ble prosjektet meldt inn til norsk samfunnsvitenskaplig datatjeneste (NSD), personvernombudet for forskning og følger de gitte praktiske og etiske retningslinjer. Kvale(2009) gir en beskrivelse av disse retningslinjene som et rammeverk for å forstå den moralske siden ved et forskningsprosjekt. Dette knytter han videre opp til tre moralske sider; informert samtykke, konfidensialitet og konsekvens for deltakelse i et intervju for en informant (Kvale,2009:86-96). Dette vil bli drøftet fordi det har blitt i denne undersøkelsen blitt intervjuet 8 informanter.

4.4. Konfidensialitet

Her er det snakk om bevaring av anonymiteten til informantene. Det prisnippet innebærer at informantenes identitet ikke skal bli avslørt på bakgrunn av holdninger, sosial bakgrunn, familiære forhold eller andre personlige kjennetegn (Thagaard 2003:24). Det har blitt benyttet flere strategier for å sikre anonymiteten til informantene. Det er derimot ikke uproblematisk fordi kravet om anonymitet kan komme i strid med krav om pålitelighet. Ut i fra det metodiske aspektet er det riktig å gi en presentasjon av informanten slik vedkommende forstår, men etisk sett er det viktig å skjule informantens identitet (Thagaard 2003:24). Det pakistanske miljøet er ganske sammenvevet men likevel oppfatter jeg ut i fra min bekjentskap til miljøet at ”alle kjenner alle” uttrykket gjør seg mindre gjeldende i dag, da det er blitt en stor økning i antallet de siste årene. I slike forskningssituasjoner er det spesielt viktig å overholde dette konfidensialitet prinsippet. Begrensning av biografisk informasjon betyr å utelukke beskrivelse av alder og bosted. I denne avhandlingen har enkelte opplysninger blitt lagt til og

trukket i fra i områder der hvor det ikke har betydning for det empiriske materialet. Noen av yrkene til foreldrene er endret, men de vil gi indikasjon på hvilket utdanningsnivå de har. En annen måte å sikre identiteten deres på er ved å endre antallet på søsken.

Prinsippet om konfidensialitet innebærer viktigheten av at ingen kan skal ha mulighet til å ha innsyn i datamaterialet (Thagaard 2003:24). Dette ble overholdt ved å ha passordbeskyttelse for pc'n som ble benyttet for dette arbeidet. Kontaktinformasjon på informantene lå også i PC under prosjektperioden. Informantenes navn ble aldri oppført og ble erstattet med fiktive navn når selve transkriberingsprosessen startet. Båndopptakene ble også lagret i pc'n under prosjektet og ble slettet øyeblikkelig etter fullstendig transkribering. Papirutgaven av transkriberingen ble låst inn med PC under prosjektiden, og ble makulert etter bearbeidelsen av dem.

4.5. Informert samtykke

I forhold til de etiske retningslinjene står krav om fritt og informert samtykke sentralt. Forskningens hensikt, design og tema foruten intervjuet skal informanten få informasjon om, og samtlige skal i tillegg til dette informeres om deres mulighet til å trekke seg fra prosjektet (Silverman 2006:324). Det er viktig å gi den tilstrekkelige informasjonen for at vedkommende kan ta en avgjørelse på om personen ønsker å delta eller ikke. Tillatelse fra foreldrene er nødvendig dersom informanten er under myndighetsalderen.

For å sikre informert samtykke av informantene ble det sendt en skriftlig forespørsel (Se vedlegg 2). Det ble gitt i skrevet informasjon om prosjektet, der frivillighet og mulighet for å trekke seg ble fremmet. Samme informasjon ble gitt til informantene før intervjuene ble satt i gang. De fleste ga skriftlig samtykke mens noen ga muntlig samtykke av praktiske grunner. Jeg oppdaget flere av informantene ga uttrykk for uvitenhet når det gjaldt hvordan datamaterialet skulle behandles. For å betrygge informantene betrygget jeg dem på at presentasjon av dem i avhandlingen ville være ugjenkjennelig. Informantene var på forhånd klar over tema og det bidro til en god intervjusituasjon der informanten ble trygg på meg.

4.6. Konsekvenser for informanter

Det tredje viktige grunnprinsippet for å drive et etisk forsvarlig forskningsarbeid er å hindre negative konsekvenser for informantens deltagelse. En må ta høyde for enkelt informants fremtidige konsekvenser vel så mye som å rette samme fokus på konsekvensene for gruppen (Kvale 2009:91). I dette forskningsarbeidet er det viktig å se på konsekvensene for gruppen pakistanske etterkommere og de pakistanere generelt. Med bakgrunn av deres etnisitet har ikke denne gruppen blitt fremtilt på noen som helst, negativ måte. Dette prinsippet ble tatt hensyn til ved å fortelle informantene før intervjuet at vedkommende ikke måtte svare på noe de ikke ville. I forbindelse med et intervju kan det oppleves av en informant å komme i en slik situasjon der personen ikke klarer å si ifra dersom noen tema eller spørsmål ble for ubehagelige. En e-post ble sendt til alle informantene som hadde deltatt i intervjuene for å få en tilbakemelding på hvordan de har erfart intervjusituasjonen i retning positiv eller negativt. Informantene ga en tydelig positiv tilbakemelding og var spente på sluttresultatet. En informant fikk jeg ikke tilbakemelding i fra og årsaken til dette ble aldri avklart. Det kan tenkes at personen ikke hadde tid til å svare da intervjuperioden var i en hektisk eksamensperiode og kanskje henvendelsen gikk i glemmeboken. Jeg velger å tro at informanten ikke hadde noen negative erfaringer forbundet intervjuet, da vedkommende viste stor interesse for denne forskningen.

På grunn av de etiske refleksjonene og med hensyn til de mindre korrigeringer for å følge de etiske prinsippene, anses utarbeidelsen av data materialet som etisk forsvarlig.

4.7. Presentasjon av informantene

Fellesnevneren for informantene er at de sikter på å bli leger eller har blitt det. To av informantene er fortsatt i opptaksprosessen, fem av dem studerer medisin, mens en er ferdig utdannet.

- Dette er studier som krever lang utdanning og særskilt kompetanse, hvilken tanker gjør de seg rundt sitt utdanningsvalg?

- Hvilken relasjon har disse til sine familier og til hvilken grad har dette påvirket deres utdanningsvalg?
- Har de kulturelle mønstrene betydning for deres utdanningsvalg?
- Har lønn hatt en betydning for deres valg?
- Hva begrunner de sitt utdanningsvalg med?
- Har de opplevd rasisme, og hvordan har dette eventuelt påvirket deres syn på utdanning?

For å gi en mer oversiktig fremstilling av informantene er det laget en tabell der noen sentrale bakgrunnsvariabler er fremhevet. I det empiriske materialet er det blitt funnet en del ulike faktorer som er med på å påvirke valget til informantene.

Utvalg informanter som har søkt opptak til medisinsk studier

Informant	Alder	Studie status	Ambisjon / Mål	Søsken utdanning	Foreldres utdanning	Foreldres yrke
Ali	18 år	Avgangs elev	5årig medisin, Videreutdanning psykiater	4 stk -	Far: høyskole/universitet i Norge Mor: Universitet i Pakistan	Far: Ingeniør Mor: Morsmåls lærer
Sara	20år	Privatist elev	Medisin studier, Lege	Enebarn	Far: Fullført grunnskole i Pakistan Mor: Vgs. i Pakistan	Far: Resturant Mor: Hjemmeværende

Utvalg informanter som er medisin studenter

Informant	Alder	Studie status	Ambisjon / Mål	Søsken utdanning	Foreldres utdanning	Foreldres yrke
Ahmed	23	4.semester i medisin i Norge	Lege, spesialisering i hjerte og hjerne	2- Lektor Medisin	Far: Høyskole/Universitet i Norge Mor: Høyskole	Far: Ingeniør Mor: Lærer

				student	/Universitet i Norge	
Fatima	25år	12.semester i medisin- Utlandet	Lege- vurderer etterutdannin g	3- Medisin Tannlege	Far: Vgs. i Norge Mor: Ungdomsskole i Pakistan	Far: Taxi sjåfør Mor: Sykehjem
Aisha	22år	10.semester i medisin- Utlandet	Lege- etterutdannin g i Phathology	4- Revisor Elektriker	Far: Ungdomsskole i Norge Mor: Fullført grunnskole i Pakistan	Far: Taksi sjåfør Mor:Hjemmev ærende
Yousef	23år	4.semester i medisin- Utlandet	Lege- spesialisering i kirurgi	4- Lege Lektor Medisin student	Far: Høyskole/ Universitet i Norge Mor: Universitet i Pakistan	Far: Ingeniør Mor: Hjemme værende
Laiba	26	10.semester i medisin- Utlandet	Lege- Spesialisering men ubestemt i hvilken retning enda.	8- Sivilingeniør Tannlege student Medisin	Far: Grunnskole i Pakistan Mor: Ikke fullført grunnskole	Far: Kantine arbeider Mor: Hjemme værende

				student		
--	--	--	--	---------	--	--

Utvalg informanter som er ferdig utdannet lege(r)

Informant	Alder	Studie status	Ambisjon / Mål	Søsken utdanning	Foreldres utdanning	Foreldres yrke
Zara	29	Fastlege	Spesialisering i pædiatri eller hud	3 Medisin Medisin	Far: Universitet Mor: Universitet	Far: sivilingeniør Mor: Hjemneværende

Samtlige informanter i alle tre utvalgene er unge pakistanske etterkommere i alder 18 til 29 år og oppvokst i Norge. Informantene er presentert ved fiktive navn, nåværende status i utdanningsforløpet, antall søsken og foreldres bakgrunn (se kapittel 3 – Metode). Når det gjelder foreldrenes bakgrunn bør det nevnes at de yrkene de står oppført med er det de jobber med i dag eller jobbet med før de eventuelt gikk av med pensjon.

Informantenes veier mot endelig yrkesvalg er noe varierende. Dette gjelder både innad og utad utvalget. Samtlige av disse hadde utalt om målet de hadde for medisin studier, videre etterutdanning og spesialisering som de fleste er på vei til å realisere. Med unntak av de som søkte seg rett inn i medisin studiene er Sara, Ahmed og Yousef som har brukt mer en normalt tid til å komme seg inn på studiene. Etter avsluttet videregående utdanning har de tatt opp fag for å forbedre karakterer for å komme inn på medisinstudiene.

5. Foreldre

I dette kapitlet skal vi se nærmere på migrasjonshistorien til foreldrene av informantene, og deres forventninger til barna. I gjennomgang av de ulike temaene som vil bli representert vil fokuset ligge på hvordan og hvilke faktorer som kan ha vært med på å påvirke utdanningsvalg. Teorien av Portes og Rumbaut (2001:45-46) argumenter for at det er fire forhold som bestemmer minoriteters tilpassning:

- En gruppes migrasjonshistorie
- Forhold mellom generasjonene
- Kulturelle og økonomiske barrierer
- Familie og andre ressurser

I dette kapitlet går vi nærmere på migrasjonshistorien til førstegenerasjon innvandrere med pakistansk bakgrunn.

5.1. Foreldrenes migrasjonshistorie og sosiale bakgrunn

Portes & Raumbaut (2001:46) snakker om individets utdanning, yrke og kjennskap til vertslandet språk som viktige aspekter knyttet til migrasjonshistorie samt deres migrasjons status.

5.2. Foreldrenes sosiale bakgrunn

En rekke studier viser at sosial bakgrunn er viktig for majoritets- og minoritetsbarns utdanningsvalg og utdanningsdeltakelse (Erikson & Jonsson, 1996; Hansen, 1999; Porters & MacLeod, 1996). Det vil si at barn fra høyere sosiale lag har større sannsynlighet for å velge en høgskole eller en universitetsutdanning enn barn fra lavere sosiale lag. I medisinske studier viser det seg fremdeles at det er få studenter som kommer fra lav sosial bakgrunn (Wiers-Jenssen 2000:43). Videre skal vi se på hva slags sosial bakgrunn informantene har og se om det har hatt noe innvirkning på deres utdanningsvalg. For å se på dette må vi først se nærmere på foreldrenes utdannings- og inntektsnivå samt yrkesposisjon.

5.3. Sosial status

Pakistanske etterkommere i Norge kommer stort sett fra arbeiderklassen og noen av dem er i fra middelklassen Dette er i tråd med det informantene opplyser om deres foreldres bakgrunn Samtlige informanter forteller at deres foreldre kommer fra små landsbygder i fra Punjab, nærmere bestemt Gujrat området. Kaste systemet de tilhører er stort sett Chaudhry som omtales som ”land eiere” altså ”landlords”

De fleste informantene visste hvilken kaste foreldrene tilhørte og forklarte godt hvordan deres status var i Pakistan, men interessant nok viste det seg at omtrent alle informantene bemerket at de ikke likte det systemet og at de ikke hadde noe formening utover dette og ikke var opptatt av dette.

5.4. Utdanningsnivå

Basert på informasjon fra informantene går det frem at utdanningsnivået til fedrene er relativt høyt. Halvparten av dem har utdanning på universitetsnivå mens halvparten har utdanning på ungdom og videregående skolenivå. Det er derimot større variasjon blandt mødrene, halvparten av mødrene har tatt utdanning på universitetsnivå mens resterende ikke har fullført grunnskolen og eller opp til videregående nivå. I følge SSBs rapport Henriksen (2007:45) har tre av ti førstegenerasjons innvandrerne fra Pakistan videregående skole som høyeste utdanning, mens halvparten hadde bare grunnskolen. Dette gjelder personer i aldersgruppen 30-44 år. Det er verdt å merke seg at de fleste førstegenerasjonsinnvandrerne kom til Norge i perioden 1970-1975 og dermed var minst 18 år før de ankom landet. Denne aldersgruppen er ikke tatt med i statistikken, og i og med at disse var arbeidsinnvandrere kan man anta at utdanningsnivået hos mennene var ikke mer enn grunnskole, mens kvinnene hadde relativt ingen eller lite utdanning.

Selv om funnene hos informantene antyder at førstegenerasjonsinnvandrerne fra Pakistan hadde høyere utdanning samsvarer dette ikke helt med den generelle statistikken i følge SSB. Ut i fra Dins (2006:26) forskning på pakistanere i Storbritannia viser på den andre siden at det

er samsvar med statistikken. Analfabetismen var høy blant de som immigrerte til Storbritannia, og den var enda høyere blant kvinner som ankom litt senere.

5.5. Yrkesstatus

De aller fleste førstegenerasjonsinnvandrerne yrkesstatus i Norge ser ut til å dominere arbeiderklasse jobber som vaskejobber, taxisjåfører, kantinemedarbeider, industriarbeidere, sykehjem og tilsvarende yrker som ikke krever fagbrev eller høyere kompetanse. De som hadde høyere utdanning fra før, har klart å tilegne seg etterutdanning og fått seg jobber som ingeniører etc. De aller fleste mødrene ser ut til å være hjemmевærende og et fåtall har arbeiderklassejobber lærer og omsorgsmedarbeider.

Henriksen (2007:46) finner at sysselsettingsandelen blant førstegenerasjonsinnvandrerne med bakgrunn fra Pakistan er på 44,6 % per fjerde kvartal 2005. Dette er lavere enn gjennomsnittet for alle innvandre fra Asia. Årsaken til den lave sysselsetningen blant pakistanere forklarer Henriksen med at deres lave gjennomsnittlige utdanningsnivå og dårligere integrering. Da disse innvandrene har bodd her lengst. Det empiriske materialet viser at sysselsettingsgraden ikke er så høy, likevel er det verdt å merke seg at det fortsatt er yrkesaktivitet bland førstegangsinnevandrerne fra Pakistan uten formell utdanning.

5.6. Inntektsnivå

De fleste informantene har ikke oppgitt foreldrenes inntektsnivå og de av dem som har oppgitt ligger på mellom 400.000 til 700.000 kroner i året, andre har uttrykt seg ved å fortelle inntektene til deres foreldre ligger på litt over ”gjennomsnittet”. Et helhetlig inntrykk av foreldres økonomiske situasjon indikerer på at de fleste har faktisk et høyt inntektsnivå da flere informanter forteller hvor mye økonomisk støtte de får, og hvordan de blir belønnet med ferier, penger, gaver for en god innsats og ikke minst med tanke på foreldrenes investering i hjemlandet. Hvis vi nå ser på foreldrenes utdannings og lønningsnivå samt yrkesposisjon og deres sosiale bakgrunn, kan det se ut som at halvparten av informantene: Zara, Ibrahim, Ali og Ahmed har høy sosial bakgrunn. Den andre halvdel av gruppen består av foreldre som

har fullført grunnskole, ungdomsskole og videregående skole. Et utdanningsorientert samfunn hvor det er blitt vanlig å ta høyskole- / universitetsutdannelse vil likevel ikke garantert sikre en interessant, prestisjefyllt og godt betalt jobb (Hansen, 1999:173). Sett ut fra det Norske utdanningskontekst blir ikke disse sist nevnte utdannelsene få titlene ”høyt nivå”. Det vil si Aisha, Sara, Laiba og Fatima har lav sosial bakgrunn.

Forskning av Hansen (1999) og Portes og MacLeod (1996) peker på at individer med høy sosial bakgrunn, har en høy utdanningsoppnåelse. På den andre siden har vi i dette tilfellet individer som tar høyere utdannelse til tross for lav sosial bakgrunn, noe som er mer interessant. I den forbindelse har andre teoretikere som Fekjær (2007a) og Modood (2004) utført studier som viser at sosial bakgrunn er en mindre viktig forklaring på noen etterkommeres høye utdanningsoppnåelse. Fekjær (2007b:19) forklareringer går blant annet på sosial degradering i forbindelse med foreldrenes migrasjon, diskriminering, manglende nettverk, mangel på språklige og kulturell kjennskap som kan være utfordringer som gjør det vanskelig å kunne oppnå samme posisjon i arbeidsmarkedet som foreldrene hadde før migrasjonen. Med andre ord antyder Fekjær at sosial bakgrunn kan bety mindre for minoriteters utdanningsvalg. Hvis vi sier oss enig med Fekjær og Modood tolking om sosial status i lys av utdanningsvalg for de med lav sosial status kan det være interessant å se nærmere på informantenes foreldres forventninger, høye ambisjoner, konkurranse og sammenligningskultur, deres holdninger til utdanning, søsken og så videre. Det er da rimelig å si at sosial bakgrunn har en viss betydning for disse pakistanske etterkommeres utdanningsvalg, men det tyder på at det må være andre dominerende faktorer for deres utdanningsvalg.

5.7. Foreldrenes migrasjonsstatus

Portes og Rumbaut (2001) argumenterer for innvandringsårsak er av betydning for tilpasning og sosial mobilitet i det landet man kommer til. I dette avsnittet skal vi se årsak til foreldrenes migrasjon til Norge. Noen kommer som flyktninger til andre land og det er rimelig å tro at de søker trygghet og stabilitet i det nye landet. Så har vi arbeidsinnvandrere som reiser med mål om å jobbe. Disse vil trolig ønske å søke sosial mobilitet i det nye landet. Videre ser vi om deres migrasjonshistorie kan ha noen påvirkning på informantenes utdanningsvalg.

Modood (2004:93) argumenterer at for å forstå en minoritetsgruppens suksess i utdanningsammenheng bør en blant annet se på minoritetsgruppens økonomiske motivasjon bak migrasjonen. Dette er til en viss grad i tråd med Dins(2006) forskning.

Fatima forteller om sine foreldres årsak til migrasjon:

"(...) Bestefar min døde og storebroren til pappa kom for å prøve lykken her og etter hvert kom pappa (...)"

Aisha forteller:

"(...) Pappa var 10år da han flyttet til Norge. Han kom med onkelen for å få et bedre liv. (...)"

De fleste informantene forteller at foreldrene hadde en økonomisk motivasjon til å migrere til Norge og kom som arbeidsinnvandrere. Flere gir uttrykk for at de ønsker å oppnå en oppad sosial mobilitet. Foreldrene til Ahmed hadde en høy sosial posisjon i hjemlandet. Begge ankom til Norge som universitetsutdannede og i dag arbeider som faglært i sitt yrke. Ahmed forteller:

"(...) Pappa kom som student. Onkel kom som student til Norge før han og ba pappa komme hit. Han var på den tiden i Irak og jobbet. Pappa er utdannet ingeniør men fikk ikke utdannelsen godkjent. Han tok hele utdanningen igjen her i Norge. Mamma er utdannet lærer men fikk heller ikke hele sin utdanning godkjent. Hun tok opp de nødvendige fagene og fullførte utdannelsen for å få en godkjent utdanning som lærer (...)"

I dag er Ali selv under medisinstudier og har planer om å ta ytterligere utdanning innen sykehus og forskning, og man kan da tenke at han overskrider foreldrenes sosiale posisjon. Ogebu (1991:11) argumenterer for at arbeidsinnvandrere har en instrumentell holdning til skolen som gir dem en positiv holdning til utdanning, og det å lykkes i utdanningssystemet vil føre til bedre muligheter for dem selv og deres barn. Foreldrene til informantene viser seg til å ha en meget positiv holdning til utdanning.

”(...) Det er veldig viktig for dem at jeg tar utdanning. Jeg husker at den eldste søsteren min ville studere medisin, men hun ble giftet i 20 årene. Rett etter videregående. Pappa angret litt, siden hun ikke fikk fullført det etter giftemålet. Så dette har spilt stor rolle for mitt valg. Jeg tror derfor at foreldrene mine ventet litt med mitt ekteskap og lot meg studere (...) ”

Fatima forteller:

”(...) Det at jeg tar utdanning tror jeg er veldig viktig for dem. De er ikke opptatt av at det må bli lege eller ingeniør, men noe som helst så lenge det er utdanning. Jeg tror de hadde blitt skuffet dersom jeg ikke tok en utdanning. Pappa har alltid sagt, at den beste arven foreldre kan gi sine barn er utdanning fordi det holder med hos for resten av livet. Så på langsikt er det en bra investering (...)”

De fleste informantene ser ut til å ha en positiv holdning til utdanning.

Ifølge Ogbu (1991:11) har de kulturelle modellene til de frivillige minoritetene en dobbel referanse ramme som gir dem optimistisk perspektiv på sine fremtidige muligheter. Denne referanse rammene består av at de sammenligner sin nåværende situasjon i det landet de lever i med slektninger og familie situasjon i hjemlandet. Ut ifra slike sammenligninger finner de ut at de kommer bedre ut i de landene de har immigrert til tilross for motstanden de møter. Samtlige informanter ser ut til å ha en slik referanse ramme, som gjør at de opplever at de faktisk har bedre utdannings muligheter i Norge enn i Pakistan.

Zara sier:

”(...) Skal man sammenligne med studie muligheter i Norge og Pakistan, er det selvfølgelig at det er et privilegium å få så mange muligheter innen for høyere utdanning og ikke minst opptak av studenter i høyere utdannings felter i Norge ut ifra karakterer og ikke korrupsjon (...)”

Ali sier:

” (...) Hvis jeg tenker på muligheter har jeg har kontra mine fettere og kusiner har i Pakistan vil jeg uten tvil si at jeg har all verdens muligheter for å få meg en god utdanninge (...)”

Som tidligere nevnt er det flere forklaringer på foreldres migrasjon. En gjennomgående tendens blant informantene var at foreldrene har kommet til Norge for å få seg jobb og ikke minst gi seg selv og sine barn bedre muligheter. Dette karakteriserer typisk arbeidsinnvandrere som vektlegger det å benytte seg av de utdannings muligheter man har og ikke minst ha ett ønske om at de skal oppnå oppadgående sosial mobilitet. For å oppnå denne oppadgående mobiliteten velger flere å ta en utdanning. Dette kan være med på å påvirke unge pakistanske etterkommeres utdanningsvalg.

5.8. Holdning til arbeid

I boken ”Children of the Boat people” argumenteres det for at Indonesiere i USA verdsetter hard arbeid, som et middel til å oppnå livsmål (Caplan, Choy, & Withmore, 1991:78). Det å arbeide hard i det landet en har migrert til, kan ses i sammenheng med oppnå oppadgående sosial mobilitet (Bakken 2003). Din(2006:26) argumenterer for at de første immigrantene hadde nærmest ingen utdanning, men det så de ikke på som et problem siden de hadde ankommet til disse vertslendene. De hadde mer håp om at deres barn ville benytte seg av de mulighetene og gjøre det bedre enn dem. De fleste informantene forteller at foreldrene deres har jobbet veldig hardt for å gi sine barn muligheter de aldri fikk. Laiba forteller hvordan hun oppfatter sine foreldres innsats for å jobbe seg oppover:

”(...) Pappa lot oss ikke ta sommerjobb, eller deltidsjobb. Fordi han ville at vi skulle fokusere på utdanning i stedet. Så ja, da føler jeg at de fortjener å bli belønnet for det hardt arbeidet ved å se oss utdannet (...)”

Fatima deler sine tanker om foreldrenes harde arbeid:

”Jeg mener foreldrene våre gjør alt for oss. De gir slipp på sine ønsker, jobber og sliter. De er i Norge for oss, og har etterlatt sine familier bak seg. Som nå etter 30 år kunne de leve

luksus liv i Pakistan men de gjør ikke det. Grunnen er deres barn. Da føler jeg at hvis de ikke får gleden av å se oss utdanne og det gjør opp for alt det harde arbeidet så hvorfor ikke?"

Ahmed kommer med noen sterke meninger om foreldrenes harde arbeid:

"Jo, pappa har jo klart å ta en utdanning med kone og to barn, han hadde fått meg og søsteren min og hatt to til tre jobber ved siden av. Her kommer jeg som ikke har verken kone eller noen ting så er det bare utdanning som står på lista. Jeg tror de hadde blitt ganske lei seg hvis vi ikke hadde tatt noen utdanning"

Det å kunne jobbe hardt kan være nyttig i en utdannings sammenheng. Flere informanter forteller at de jobber opp til flere timer hver dag med sine studier. Laiba forteller:

"(...) Jeg arbeider tolv timer på sykehuset og omtrent 4 timer etterarbeid etter å ha kommet hjem (...) "

På den andre siden forteller Fatima:

"(...) De første årene på medisinstudier arbeidet jeg etter universitet mer eller mindre fire til fem timer gjennomsnittlig pr dag (...)"

Sara forteller at hun også jobber ganske mye

"(...) Omtrent fem til seks timer etter skolen timer (...)"

Det ser ut som de fleste informantene erkjenner foreldrenes harde arbeid for å ha gitt dem muligheter de selv ikke hadde noe som er i tråd med forskning av Bakken (2003). Bakken har utarbeidet en optimismehypotese som går ut på at foreldre kan bidra til å skape en type forventning om en viss oppadgående sosial mobilitet gjennom hardt arbeid og pågangsmot. Foreldrenes ønske om å klatre i det sosiale hierarkiet overføres til barna gjennom holdninger og forventninger om at barna deres skal sette seg høye mål og gjøre sitt beste i utdanningsmessig (Bakken 2003:27).

Informantene gir klar uttrykk for at deres foreldre har jobbet hard for å gi familien sin bedre muligheter. I skyggen av foreldrenes harde arbeid ser det ut som deres barn prestert mer og de fleste velger å benytte seg av den utdanningsmuligheten de har fått her i Norge.

5.9. Foreldrenes forventninger

Foreldre og annen nær familie utgjør gjerne en viktig del av det innerste sosiale nettverket til unge.

Et aspekt ved sosial kapital er foreldres forventninger og utdanningsambisjoner som er knyttet opp til skoleprestasjoner og utdanningsvalg (Coleman 1998; Lauglo, 2000; Modood, 2004). Det hevdes at minoritets elever som har akademisk suksess, kommer fra hjem der hvor det er høye forventninger til barna (Nieto, 1992:242). Alle åtte informanters foreldre har vært veldig opptatt av deres barn skal ta seg utdanning. Siden det er kun fire av informantenes foreldre som selv har tatt høyere utdanning, er dette interessant. I dette avsnittet skal vi se på om foreldrene til informantene har noen forventninger til sine barn, og om det påvirker deres utdanningsvalg.

Coleman (1988:95) argumenter for at sosial kapital kan fremtre som forpliktelser eller forventninger. Flere informanter gir inntrykk av at foreldrenes utdanningsnivå ikke har noen betydning når det er snakk om forventninger om høyutdanning. Informantene ble spurt et konkret spørsmål om hva slags utdanning foreldrene synes var bra. Foreldrene til Sara er en av de som har utdanning på videregående nivå og hun forteller

”(...) Nei, så lenge det er femårig studium. Mint en mastergrad. En bachelor grad har lite å si for fremtiden, for dem (...)”

På den andre siden har vi Ahmed hvor begge foreldrene utdannet på universitetsnivå i Norge forteller:

”(...) Fra pappa sin side måtte det være noe høyt noe, uansett hva det var. Det var ikke der mest press kom i fra. Det kunne hende mamma hadde sagt innimellom ” ja du hadde passet

med en hvit frakk” bare på tull, hun pleier å si det til guttene, sånn lite press, bare på tull (...)”

Foreldrene til Sara og Ahmed ser ut til å ha like høye ambisjoner. De fleste informantene fortalte at foreldrene hadde klare forventninger til dem og flere var understreket at de ikke hadde blitt presset inn i studiene på et negativt vis. At deres egen interesse har ligget til grunne for deres utdanningsvalg var viktig for mange informanter å påpeke. Med dette kommer klare tanker om at utdanningsvalget deres er ikke minst knyttet til deres egne rasjonelle valg, selv om det har ligget forventninger inn i bildet. Laiba sier:

”(...) Medisin studier var litt etter mine ønsker og jeg visste at pappa hadde et ønske om en av mine søsken skulle bli lege. Jeg ville da være den som kunne oppfylle ønsket. Jeg er stolt over det valget, og jeg vil veldig gjerne hjelpe folk rundt meg. Jeg var den første jenta i slekta som tok høyere utdanning og foreldrene mine var veldig glade for det (...)”

Zara sier:

”(..) Medisin valgte jeg fordi jeg selv hadde lyst og hadde stor interesse i naturvitenskaplige fag. Jeg har en far som har vært ganske bestemt på at jeg skulle bli lege når jeg ble stor. Det endte opp med at jeg automatisk ville dette.”

Modood (2004:95) argumenterer for at foreldre kan bidra positivt til barns utdanning gjennom formidling av høye utdanningsambisjoner. Videre snakker han om at barn internaliserer like eller tilsvarende ambisjoner som sine foreldre. Ut i fra teorien er det grunn til å tro at flere av informantene har faktisk internalisert foreldrenes utdanningsambisjoner ved å gjøre deres utdanningsønsker om til sine egne.

Artikkelen ”Silent Gratitude: Education among Second-Generation Vietnamese in Norway” omhandler vietnamesiske etterkommeres utdanningsuksess. Det antydes at disse vietnamesiske ungdommene anser det å oppfylle foreldrenes ønsker om yrke og utdanning som mye viktigere enn majoritetsungdom (Fekjær & Leirvik 2010). Forskning gjort blant etnisk norske studenter av Wiers-Jenssen (2000:59) viser at studenter mener at foreldrenes innflytelse på deres utdanningsvalg er minimal. Derimot de som har leger i familien, der er

det større påvirkning av foreldrene. Ingen av informantene har uttrykket negativ press fra familiens side.

Opheim og Strøen (2001:134) argumenterer for at utdanningsvalg minoritetsungdom ofte tar er påvirket av deres foreldres råd og anbefalinger. Kunnskap om utdanningssystemet er liten og dette kan føre til at foreldre vil at barna deres skal velge en kjent retningslinje. Kjente studieretninger for foreldrene må da være yrker som er ansett som ”gode” og ”velrespekterte” og som gir høy økonomisk utbytte. Zara gir en utfyllende forklaring:

”Det er en trend å velge medisin og helsefag, det anses som ”neki ka kam” som en god gjerning. God gjerning defineres i vår kultur som oftest ved å hjelpe andre mennesker med tanke på helsen (..)

En annen forklaring på valg av medisin utdanning kan være karakterer. Noen informanter tar opp dette tema. Utdanningsforskning har i flere studier rapportert at innvandrerungdom i norske skoler, viser at minoriteter kommer ut med de dårligste karakterer enn majoriteten (Lauglo 1996:44). Informantene i denne undersøkelsen har og har hatt relativ gode karakterer på videregående skole og kommet seg rett in i profesjonsstudiene. Noen har manglet ett eller to poeng i fra snittet og ikke kommet inn. De har i tilfelle søkt på medisinstudier i utlandet for å slippe å miste tid. Sara og Ali er de informantene som har søkt opptak til medisinstudier og regner med å komme inn i på medisinstudier høst 2010. Ali går på videregående og skal søke rett inn på medisinstudier men Sara derimot tar opp fag ved en privatskole for å komme inn på studiene.

Coleman (1988:98) hevder at forventninger kan ses som resultat av sosiale bånd mellom foreldre og barn som kan muliggjøre prestasjoner som ellers ville ha vært forbundet med høye kostnader. Ingen av informantene har fått direkte begrensning i valgfrihet siden ingen av foreldrene i dette utvalget har tatt utdanningsvalget for dem. Informantene har som tidligere nevnt vært med på å ta foreldres råd og ønsker i betraktning under utdanningsvalget.

Utdanningsvalget til informantene er uten tvil preget av foreldrenes påvirkning. Alle foreldre i utvalget, både de som kun har grunnskole og de med universitetsgrad har like høye forventninger til sine barn for å ta høyere utdanning. Noen vektlegger at utdanningsvalget var

deres eget siktemål og positiv tilbakemelding av sine foreldre for å fortsette videre på denne profesjonen. Informantene uttrykker sin selvstendighet som har påvirket deres utdanningsvalg. På grunn av de tette relasjonene mellom foreldre og barn finnes det grunn til å tolke informantenes utdanningsvalg som en for internalisering av foreldrenes høye utdanningsambisjoner, gjennom positive holdninger til utdanning.

6. Informantens oppvekst- Forhold mellom generasjonene

Porters og Rumbauts (2001) teori andre punkt går ut på relasjonen mellom foreldre og barn. Vi snakker her om forholdet mellom generasjonene. Dette forholdet er viktig for en minoritetsgruppes tilpassning. Her blir det kastet lyst på takknemlighet, sammenligning. I punktet drøftes ressurser leksehjelp, interesse for skolen, venner og søsken. Vi skal se her nærmere på hvordan disse temaene kan ha påvirket informantenes utdanningsvalg. Avslutningsvis vil tema identifikasjon og tilpassning få plass, da tema blir berørt av flere informanter, selv om dette tema er noe mindre knyttet direkte til informantenes utdanningsvalg

6.1. Takknemlighetspraksis og sammenlikningskultur

I artikkelen ”*For Mors Skyld*” tar for seg utdanning, takknemlighet bland unge med pakistansk og indisk bakgrunn. Det antydes i artikkelen at når takknemlighetstankegangen baseres på en relasjon preget av gjensidighet ser den ut til å virke motiverende, som en ekstra drivkraft. Dette er i tråd med funn hos Liden (2003), som påpeker at det å innfri foreldres forventninger fra valg og ikke plikt gir en følelse av frihet og individualitet. Denne kulturen kan ses som en norm forankret i relasjonen mellom foreldre og barn, som kan være med på å forklare minoriteters utdanningsvalg. Det at unge prioriterer å gjøre det bra på skolen og ta høyere utdanning kan ses som et symbol av takknemlighet eller kjærlighet til sine foreldre. Foreldrenes glede overføres til stolthet og dette kan påvirke ide unges driv mot å gjøre det bra utdanningsmessig. Her skal vi se om det eksisterer en takknemlighetskultur bland disse informantene som er i tråd med Leirvik og Lidens funn.

Det at flere av informantene for å benytte seg av mulighetene som foreldrene har gitt dem for å ta utdanning kan innebære at de er takknemlige for mulighetene de får. Fatima forteller hvordan reaksjonen til foreldrene var da hun tok det endelige utdanningsvalget for å studere medisin:

”De var veldig fornøyde. Siden jeg skulle studere medisin i utlandet var begge opptatt av om det var greit for meg. Jeg husker begge satt med meg og snakket med meg om dette. De sa at

hvis jeg ikke ville mer eller ønsket å slutte dersom jeg ikke trivdes, ville de ikke bli skuffet eller opprørt(..).

Foreldrene til Fatima hadde ingen spesifikke utdanningsønsker i fra henne som ble nevnt i forrige kapittel.. Likevel påpekte hun i forbindelse med forpliktelser ovenfor foreldrene til å ta utdanning at: *”(..)Når de kan gjøre så mye for oss så hvorfor ikke gi noe tilbake”*. Dette kan være et godt eksempel på at Zara føler at hun skylder foreldrene ”noe”. Hva dette ”noe” er beskriver hun ikke direkte, men det kan dreie seg om grunnleggende følelser for takknemlighet. Dette kan innebære at hun ser hva foreldrene har ofret men at hun har en form for forpliktelse til å hjelpe selv. Utdanning kan i dette tilfelle være et middel for og nå et mål om og eventuelt hjelpe sine foreldre eller slaktninger rundt seg.. Ikke foreldrene til Aisha heller hadde noen spesifikke ønsker forbundet til utdanningsvalget hennes likevel sier hun: *”Foreldrene våres kom så vi skulle få det bedre så da føler jeg at jeg må gi noe tilbake. Det er på grunn av dem vi lever et bedre live ellers så hadde vi også vært i Pakistan”*

Porters & Rumbaut (2001) argumenterer blant annet for at personer som er født og oppvokst i landet de bor i, vil i mindre grad enn sine foreldre være opptatt av å benytte seg av mulighetene til å ta utdanning. Det kan påvirke holdninger til utdanning. Informantene i dette utvalget har ikke vist seg å dele denne type tanken da alle foreldre mer eller mindre er veldig stolte over deres barns utdanningsvalg og samt informantene selv er veldig fornøyde over utdanningsvalget sitt.

Flere informanter nevner at foreldrene hadde blitt lei seg dersom de ikke tok en utdanning i det hele tatt. Det kan tenkes at foreldre kan sitte og igjen med noen negative tanker dersom deres barn tok et annet utdanningsvalg. I følge takknemlighetskulturen, kunne dette være et uttrykk for at foreldrene kunne tape ansikt i det Pakistanske miljøet. Hva ville ha skjedd hvis noen av informantene valgte en yrkesrettet utdanning? Begrepet ”izzat” ville her ha gitt en interessant vinkling. I boken *”Accommodation without Assimilation. Sikh immigrants in a American High School”* står dette begrepet sentralt bland amerikanske sikher. I ung alder lærer de at deres adferd ikke bare påvirker deres eget rykte, men også hele familiens rykte(Gibson, 1988a). Hypotetisk tenkt kan det tenkes at høyere utdanning fremfor yrkesdanning kan bidra til å opprettholde og ivareta familiens ære og rykte.

Et annet aspekt enkelte informanter kjenner igjen er sammenligningskultur i det Pakistanske miljøet. Denne kan i likhet med takknemlighets kulturen bidra til å forklare pakistanske etterkommeres utdanningsvalg. Denne sammenligningskulturen går ut på at foreldre sammenligner egne barn med andres barn som har gjort det bra utdanningsmessig innad i sin egen gruppe minoriteter. Forsking blant Sikher i fra Storbritannia peker på at foreldre ofte sammenligner og konkurrerer om barnas skolerestater og utdanningskvalifikasjoner innad i det punjabiske miljøet. Selv om pakistansk kultur og sikhers kultur er helt ulik finner jeg informanter i dette utvalget som har noen sterke relasjoner til denne sammenligningskulturen. Flere sier seg enig med at de gjenkjenner denne kulturen. Noen foreldre trekker frem forbilder fremfor sine barn. Sara forteller en positiv assosiasjon til sin erfaring:

”Ja, de pleier å fortelle at for eksempel, en har fått stilling i Norges bank eller at en har fått en god posisjon der oppe, men det tror jeg de forteller for å oppmuntre meg, ikke for å vise meg(..) Se så langt nede du er(..)Med en positiv innstilling”.

Ali forteller om han synes det finnes antydning til sammenligningskultur i det pakistanske miljøet: *”Ja, men det er ofte stor prisning av leger som nærmest er helligdommer”*

Fatima kommer med en kraftig kritikk på hvordan hun oppfatter denne sammenligningskulturen:

”Jeg blir litt irritert over det utsagnet. Det var ikke lengesiden at en pakistansk medisinstudent bare på grunn av dette utsagnet. For å være helt ærlig så hadde jeg skyldfølelse ganske lenge. Jeg mente at det var på grunn av sånne som oss at foreldrene nesten tvinger barna til å ta noe de ikke ønsker eller klarer. Ungen til personen gjør ditt og datt så hvorfor kan ikke du klare det? Hva vet de foreldrene at vi også kan ha problemer eller ta opp ekstra år (..)”.

Selv om sammenlignings- og takknemlighetskulturen ser ut til å ha en betydning i den Pakistanske miljøet betyr det ikke at det karakteriserer deres miljø. Dette støtter Portes & Rumbaut (2001). I tråd med dette sier Ahmed: *” (..)Sammenligning blir det jo alltid i uansett kultur eller hvor enn du kommer i fra så det avhenger ikke av å være pakistaner etter min mening. Det kan være en faktor for å gjøre det bedre enn andre”.*

Forklaringer som er anvendt for å forklare takknemlighetskulturen kan muligens gjelde for denne sammenligningskulturen. En forklaring spirer ut i fra migrasjonsprosessen forhold som er årsaken. Flere foreldre har gått i gjennom en hard prosess som har kostet dem mye. Derfor er det kanskje viktig at deres barn benytter seg av de mulighetene de får av sine foreldre(Leirvik). Ingen av informantene gikk mer inn på dette tema. En annen forklaring i følge Leirvi (kildes.46) kan være at barns høye utdanning vil kunne opprettholde og styrke familiens anseelse, rykte og ære.

Artikkelen "*Foreldres autoritet og ungdomsselvstendighet*" kaster søkelyset på hvordan innvandrerungdom og etniske norske ungdom preges av idealer om kollektivism og individualisme. De unge forteller om hvordan de oppfatter seg selv som selvstendige personer, uavhengig av sine foreldres landsbakgrunn. Med dette er det ikke til å se bort i fra at de unge har internalisert forståelse slik at de velger ut i fra de forventningene som er pålagt dem. De gjør ikke ut i fra plikt men valg som vide gir dem følelse av frihet og individualitet (Liden, 2003:34-35)

Takknemlighetspraksisen og sammenligningskulturen kan ha vært med å påvirke informantenes utdanningsvalg. Kulturen kan også nevnes som en påvirkning. De fleste kjenner igjen takknemlighetskulturen i det Pakistanske miljøet. Informantenes valg av høyere utdanning kan knyttes opp til at foreldre blir stolte og samtidig unngår å gi dem en "skam følelse" ved å velge en slik utdanning. To av informantene kjente ikke igjen sammenligningskulturen og flere ga negativ uttrykk til dette. Foreldres migrasjonsprosess vil kunne få styrke sin anseelse, status, rykte og ære dersom barna tar en høyere utdanning.

6.2. Ressurser i oppveksten

Porter og Rumbauts (2001:62) siste punkt fokuserer på informantens ressurser for å kunne konfrontere barriere de kommer i møte med. I teorien blir familien og etniske samfunnet vektlagt. Disse kan bidra til å gi suksess i utdanningssystemet. Det er derfor grunn til å se på ressurser som leksehjelp. Søsken kan i den forbindelse være med på å påvirke deres utdanningsvalg.

6.3. Leksehjelp og utdanningsveiledning

Bakken(2003) går inn på tema om foreldre som en viktig ressurs i barns skole hverdag. Det kan gjøres i form av rådgivning, hjelpe med skolearbeid og ved å delta i foreldremøter. Vi skal her se om informantene har fått utdanningsveiledning og leksehjelp av sine foreldre. Hvilke muligheter de unge har hatt til å få hjelp med skolearbeidet. Videre skal vi se om dette har gitt noen positive utslag for informantene.

Lauglo (1996:61) viser i sine studier at innvandrerforeldre i mindre grad hjelper sine barn med lekser sammenlignet med majoritetsforeldre. Foreldrene til informantene i denne avhandlingen har i ulik grad støttet og hjulpet når det gjelder utdanning.

Informantene opplever at foreldrene deres har støttet dem på ulike måter. Sara forteller: *”Foreldre har vært moralsk støtte, spesielt mor. Men mer hjelp en det har det ikke vært å få”*. Ut i fra hennes erfaring skiller hun mellom faglig hjelp og oppmuntring eller moralsk støtte som hun sier. Hun trekker ikke inn nødvendigheten av faglig hjelp for at man kan klare seg bedre på skolen, heller ikke ser hun at hun ikke har fått mulighet til slik hjelp. Som tidligere nevnt har foreldrene til Sara kun videregående utdanning fra Pakistan.

Mørck (1998) hevder blant annet at førstegenerasjonsinnvandrere kan støtte barna sine ”moralsk”, men de har som oftest ikke nok språklige, kulturelle eller faglig kompetanse til å hjelpe sine barn konkret. Paralleller blir trukket mellom ungdommer fra lave sosiale lag og etnisk minoritetsungdom når det gjelder deres møte med utdanningssystemet. De unge som har minoritetsbakgrunn med foreldre uten eller lite utdanning mener hun at det skjer en bevegelse fra deres etniske kontekst til en annen når de går på skole. Den dannelseskulturen de kommer i møte med skolen kan være helt ukjent for deres foreldre.

Funnene er delvis i tråd med Lauglo (1996). Alle informanter mener de har fått hjelp unntatt Sara som direkte sier at det ikke var mer hjelp å få bortsett fra det moralske.. Det er interessant hvordan informantene forklar dette da for eksempel foreldrene til Laiba har kun føllført grunnskole i Pakistan. Hun ser:

"(..) Vel, foreldrene mine legger stor vekt på utdanning. Pappa mente at vi får norsk utdanning fra skolen. Så hjemme måtte vi lære og både lese og skrive engelsk og urdu. Og det var for mesteparten storesøster som hjalp med det. Pluss Quran lesing. På videregående spurte jeg storebroren min om hjelp i matte.

Laiba forteller her at foreldrene ikke hadde muligheter til å hjelpe henne med skolefag, og muligheten foreldrene ikke hadde som ressurs for Laiba ble overført til søsken. Som tidligere nevnt i dette avsnittet antyder undersøkelser at foreldre med lav utdanning og dårlige språkkunnskaper har i en viss grad problemer med å involvere seg i barnas skolegang (Gibson,1995:87). Fatima forteller: *"(..) De har alltid engasjert seg. Jeg fikk alltid hjelp med lekser når jeg gikk på barneskolen, mamma var mer opptatt av matte, engelsk og urdu mens pappa hjalp til mer med norske lekser. Selv om mamma ikke kunne godt norsk op den tiden, var hun alltid villig til å hjelpe og sette krav".*

Dette ser ut til å stemme overens med funne her. Informantene som direkte eller indirekte uttrykker at de ikke har fått leksehjelp av sine foreldre er hovedsakelig de med lav sosial bakgrunn. Vide forteller flere at foreldre kunne hjelpe dem i fag som matte, engelsk. Ali gir uttrykk for at foreldrene var mer engasjerte da han var yngre, og mindre i dag. Han ble undervist hjemme i tillegg til skolen. Ahmed forteller:

"(..)Det har jeg fått helt opp til åttende(..)Nesten opp til videregående så har jeg fått litt hjelp av pappa i matte og sånt. Etter videregående så har jeg aldri følt at jeg har trengt det. Hvis du har en bra grunnmur så greier du deg videre. Det er bare å lese eksemplene i boka å sette deg ned å forstå og bruke litt mer tid på det(..)"

Zara forteller:

"Begge har engasjert seg veldig mye. Min mor har vært ansvarlig for å lære meg morsmålet mitt urdu. Ikke minst engelsk og arabisk fra da jeg var femår gammel. Dagelig undervisning etter skolen samt helger. Far hadde ansvar for matte norsk og naturfag som vi holdt på med etter skolen når han hadde kommet hjem fra jobb. Alle sommerferiene var "booket" med fagbøker for neste semester".

Lauglo (1996:59) argumenterer for at foreldres aktive interesse synker i forhold til skolearbeidet til deres barn ettersom barna begynner å bli eldre og mer selvstendige. Dette gjelder Ali, Fatima selv om Ali de har foreldre av høye og lave sosiale lag.

Råd ved viktig utdanningsvalg kan være fruktbart for å ta en avgjørelse. Informantene forteller at de har fått råd fra foreldre. Aisha forteller at foreldrene hadde gitt råd og ”(..)det bare skjedde, tenkte ikke så mye over det”. Fatima fortalte om en onkel som er farmasøyt i USA og forteller vedre:

”(..) Når jeg var i ungdomskolen begynte han å diskutere om legeutdanning, og det hørtes ikke dårlig ut(..) Når jeg var ferdig med videregående hadde han diskutert såpass mange gange ganger at jeg trengte ikke å tenke på annet yrke”

Laiba forteller at det ikke var noen som rådet henne og det var hennes egne selvstendige valg fordi hun ønsket å hjelpe endre.

Funnene tyder på at foreldrene ikke har aktivt gått inn for å hjelpe sine barn med valg av utdanningsretning. Informantene viser seg her å være meget selvstendige og kan ha fått forslag eller indikert retning på hvilken profesjon er de synes er bra. Som vi ser i tidligere kapittel kan det være på grunn av at informanter internaliserer sine foreldres utdanningspreferanser og skille linjen mellom, foreldrenes ønsker eller press blir diffuse slik at informantene selv ikke føler at noen har rådgivet dem i en bestemt retning. Boudon (1974) har videre utviklet sosial posisjonsteorien der han tar utgangspunktet i at det er individet som foretar utdanningsvalget. Dette valget blir foretatt innen familiens rammer, og at individet handler innen gitte strukturerer men at en også tar målrettede valg. Vurdering av fordeler og ulemper knyttet til det utdanningsvalget blir fokusert av individet. Økonomiske og sosiale kostnader og utbytte vurderes, og de vil også selvsagt variere etter individets sosiale bakgrunn (Hansen,1986). På denne måten vil alle ønske å oppnå høyest mulig utbytte med lavest mulig kostnader. Teorien tar utgangspunktet i at fordeler og ulemper vurderes ulikt ut fra hvilken sosial bakgrunn en har, og kunne ha blitt brukt dersom informantene hadde kommet inn på dette tema.

Støtte i form av leksehjelp har vært varierende blant informantene. En av informantene gir direkte inntrykk av at foreldrene ikke har hatt muligheter til å gi leksehjelp bortsett fra moralsk støtte. Dette har blitt forklart med at foreldres har kanskje begrensede kunnskap om utdanningssystemet, lav utdanning og dårlige språkkunnskaper. Dette berører først og fremst informanter som har lav sosial bakgrunn. På den andre siden har vi andre informanter som

forteller at de har fått mulighet til hjelp med lekser av sine foreldre. Flertall av disse informantene har foreldrene med høy utdanning, og de forteller at de som oftest har fått hjelp i matte, naturfag, norsk og engelsk. Noen informanter har fått tilbudet om å lære seg urdu, engelsk, matte. Disse fagene krever ikke noen for ”norsk” kulturell kapital. Enkelte har fått noen råd av sine foreldre rundt utdanningsvalget og andre har fått råd fra slektninger. Likevel ser det ut som deres utdanningsvalg preger noen rasjonelle og bevisste vurderinger for det utdanningsvalget de har tatt. Ut i fra funnene er det grunn til å tro at foreldrenes utdanningsrådgivning og leksehjelp har påvirket informantens utdanningsmotivasjon, noe som igjen kan indikere på betydning av dere utdanningsvalg. Ikke alle har informanter har fått leksehjelp og utdanningsveiledning har likevel klart seg godt i utdanningssystemet. De kan tenkes at noen informanter gjennom hindringer har trigget deres motivasjon og innsatsvilje som har gitt positiv utvalg på deres utdanningsmotivasjon (Bakken2003;Fekjær 2006). De som har flest ressurser når toppen til tross for ulike hindringer(Opheim & Strøen).

6.4. Interesse for skolen

Ikke alle har mulighet til å hjelpe sine barn med lekser som vi så i forrige avsnitt, kan de støtte dem på andre måter. Bakken (2003:69) argumenterer for at foreldre kan i gjennom holdninger og interesse for skolen viser hvordan de verdsetter utdanning. Her skal vi se på hvordan foreldres interesse er til informantenes skolegang. Kan dette bidra til noe positiv for informantene i et utdanningsperspektiv?

Bakken (2003:69) finne rut at foreldre av majoritetsungdom er litt mer interesserte i sine barns skolegang enn minoritetsforeldre. Likevel viser undersøkelsen at mange minoritetsforeldre er meget opptatte av barnas skolegang. Dette er i tråd med Dins(1996:55) funn. Hans funn forteller at selv om foreldrene ikke hadde noe spesiell kompetanse, ble utdannelsen satt høyt oppe. Foreldrenes formål med å ha denne holdningen var at deres barn skulle avlegge eksamen og fortsette på universitetet. Spørsmålet som blir ofte stilt dreier seg om prøver og hvordan de har det på skolen, og er i høy grad interessert i deres skolearbeid. Samtlige informanter har gitt uttrykk for at deres foreldre viser og har vist stor interesse for deres skolegang og utdanningsforløp. Dette r i tråd med Bakkens funn. Alle informanter blir spurt av sine foreldre om hvordan eksamen/prøver gikk. De fleste forteller hvilke karakterer

de fikk. Zara forteller at foreldrene ringer og spõt om hun bestod eller ikke. Fatimas foreldre også spør henne om det har gått bra: (..) *Jeg forteller vanligvis selv om jeg bestått eller stryket*". Ahmed forteller foreldrene sine alt om eksamen og resultater. Laiba forteller at hun ikke klarer å holde karakteren til seg. Bare Ali skiller seg litt ut: *"Ja, de spør men jeg legger ikke frem karakterene mine før jeg får karakterkort og vitnemål"*. Et annet spørsmål informantene snakker om sine studier med sine foreldre og hvilken type støtte de får/fikk dersom det var tøffe tider under studier. Sara, Ahmed og Zara forteller at de har et relativt sterkt bånd med sine mødre og deler alt med dem.

I tillegg til den faglige og moralske støtten til utdanning, er det verdt å trekke inn støtte av økonomisk art (Dale m.fl. 2002) Hvis man bor hjemme kan man slippe studielån og gjøre de økonomiske kostnadene mindre ved å ta høyere utdannelse.

Alle har fått økonomisk støtte og dersom studietiden byr på utfordringer har de fått betydelig støtte ved at mødrene har motivert dem og bygget opp deres selvtillit. Zara forteller hvordan foreldrene støttet henne økonomisk: *"Jeg fikk førekort som ble betalt på forhånd, og fikk en bil i Irland(..)* Laiba derimot snakket med sin søter over telefon om vanskelig studietid men *"(..) etter hvert ble det enklere å fortelle foreldrene mine at det var tøft og de var veldig støttende"*. Fatima og Aisha forteller at deres foreldres støtte er av stor betydning og at de stiller opp når som helt. Ali skiller seg ut fra informantene han sier: *"Vi snakker egentlig ikke om studiene. De mener at livet er tøft og slik er det bare"*.

Nieto (1992:242) finner ut i sin undersøkelse om minoriteter i USA, at sosial klasse er av mindre betydning for skole prestasjoner, fordi det vil være mulig og "veie opp" for sosial bakgrunn ved å gi barna oppmuntring og støtte dette er i tråd med våre funn.

For informantene er foreldrene deres en betydelig ressurs. De viser sine barn at de er interesserte i deres utdanning og gir dem oppmuntring og støtte. Det at noen foreldre er dessverre begrenset med hva de kan tilby av leksehjelp kan an se på dette som en form for kompensasjon for den delen de ikke får dekket hos barnet sitt. Det at de får denne støtten vise informantene at de faktisk vektlegger skole og utdanning. Dette kan gi positiv utslag på informantene og kan ha en positiv påvirkning på deres utdanningsvalg.

6.5. Søsken

Frønes(1998:162) argumenterer for at eldre barn kan som oftest få en posisjon som rollemodell for yngre barn. Det er midlertidig lite forskning på dette området men vi skal her prøve å undersøke om informantenes søsken eller dem selv har vært rollemodeller for sine søsken. Vi skal se nærmere på søskens utdanningsstatus og tilslutt å se om informantenes søsken er noe ressurs for dem.

De fleste søsken av informantene, som er i gang med høyere utdanning eller er ferdig utdannet har stort sett eliteutdanning i likhet med sine søsken. Noen få av søsknene har valgt utdanning på høyskole – eller universitets nivå. Sara er en av de informantene som ikke har søsken men, hun bor og er oppvokst med noen fetter og kusiner som hun har veldig sterk tilknytning til som også har gått for eliteutdanninger og høyskole- eller universitetsnivå.

Informantene i utvalget er både eldst i søsken flokken, noen av dem er i midten, og andre er yngst. Fatima og Zara er eldst i blant sine søsken og har til felles at de ikke blir sammenlignet med sine søsken. Fatima, bor sammen med sine søsken og de får muligheten til å hjelpe og støtte hverandre under harde studie perioder. Fatima, fikk litt emosjonell støtte av sin søster men, brødrene var for unge til å hjelpe henne den gang. Sara og Ali er yngst i blant sine søsken. Ali, mener at han søsken blir på kryss og tvers sammenlignet med hverandre. Hans søsken er mindre til rådighet for faglig hjelp og mener at eldste søster som er ferdig utdannet lege gjennomsyrrer hele familien. Alle ser opp til henne hovedsakelig. De fleste i utvalget har søsken som er både eldre og yngre enn dem. Ahmed forteller:

”(..) Eldste er ferdigutdannet lektor, hun jobber fast og skal bygge videre med spesial pedagogikk. Min bror har begynt direkte på medisin(..)Så har jeg en søster som går på videregående. Hun tuller om at det er mye press så sier hun til tider at hun skal bli postmann eller søppeltømmer. Jeg kjenner selv at hun merker press på grunn av oss alle. Det er litt ille å se på(..) Jeg tror hun kommer til å ende oppi medisinstudier. Hver gang hun kommer med karakterer under 5, da tør nesten ikke å vise seg hjemme, hun sier ”ja jeg fikk en femer” og bare går. Dersom hun får sekser så føler hun at hun kan sitte og prate litt, og føle seg stolt (..) Hun står vel mellom medisin og tannlege tror jeg”.

Ahmed og Ali gir klar uttrykk for at det finnes en konkurranse og sammenligningskultur i blant deres søsken. En slik kultur kan også være med på å bidra ekstra motivasjon og påvirke

individene slik at de skal gjøre en ekstra god innsats utdanningsmessig. En rapport av Dæhlen(2002:30) viser at femti prosent av de ikke-vestlige minoritetsstudenter rapporterer at søsken har motivert den til studievalget. For majoritetsstudentene utgjorde prosentandelen bare på 20, noe som avviker ganske mye. Danial, har både eldre og yngre søsken og han forteller:

”(..) Lillebroren min går på videregående og jeg har gitt han råd og veiledning om videreutdanning og hvilken alternativ som finnes der ute. Dersom han ønsker å begynne på medisin studier kan jeg alltid bistå med hjelp, men hvis han har tenkt seg inn i psykologi studier er det kanskje ikke fullt så mye jeg kan hjelpe han med, men jeg støtter han uansett(..).

Informantene viser seg for å være en merkverdig ressurs for sine søsken. Flere hjelper hverandre ut med lekser, oppmuntrer hverandre og ikke minst gir råd til hverandre. Det virker som om det ligger sterke bånd mellom søsken der yngre kan dra nytte av de eldre kunnskaper. Noen informanter er som rollemodeller for sine søsken. Søsken viser interesse for samme type profesjon. Dette synes å være i tråd med Colemans (1988) vide definisjon om sosial kapital som omhandler fordeler man kan ha av sterke bånd. Lekse hjelp og oppmuntring kan ut i fra funnene tenkes å påvirke søskens utdanningsmotivasjon og kan utdanningsvalg indirekte gjennom de ulike formene for støtte søsken uttrykker.

6.6. Venner

Mange unge tilbringer mye tid med venner og det hadde vært interessant å se om venner har noe av den samme funksjonen som søsken hadde på informantene. Studier viser at trivsel og venner er viktig for individs skoleprestasjoner(Epstein,1983;Ryan,2000). Her skal vi se på om venners utdannelse og om de fungerer som en ressurs for informantene og om de eventuelt har noe påvirkning på deres utdanningsvalg.

Ingen av informantene nevner at de har fått leksehjelp av venner. Halvparten av informantene forteller at venner har hatt betydning for deres utdanningsvalg. Fatima, har hatt stort sett oppvokst bandt etnisk norske og har hatt dem som venner inntil hun reiste til Polen for å studere medisin. De fleste etniske venner fikk hun der som hun har mest tilknytning til per i

dag. De studerer stort sett medisin alle sammen, og husker ikke hvilken utdanning hennes norske venner tok. Det kan tenkes at hennes uttalelse at hun hadde noen erfaringer med sine norske venner som hadde betydning for hennes utdanningsvalg hun ikke har gått nærmere inn på. Aisha har også oppvokst stort sett med etnisk norske men har hele veien hatt flest pakistanske venner. Hun også nevner at de fleste vennene studerer medisin og at hennes venner har hatt betydning for hennes utdanningsvalg. Zara forteller at hun har stort sett pakistanske venner og hun begrunner det med at hun har vokst opp fra de etnisk norske på grunn av ulike interesser om forskjellige aktiviteter. Noen av vennene hennes har tatt elitestudier som henne og andre har gått for høyskole og universitetsutdannelse. Zara forteller:

”På grunn av personligheten min pleide noen venner å si at de ikke kunne se for seg meg i et annet yrke enn lege. Jeg var bestemt og meget omsorgsfull så de kan ha hatt til en viss grad påvirkning på mitt utdanningsvalg”.

Det ser ut som Zaras tok et valg og hennes venner har forsterket hennes utdanningsvalg ved å bemerke at hun hadde passet inn i den profesjonen. Danial er også oppvokst med stort sett etnisk norske og har venner av flere etnisiteter. Han mener at hans utdanningsvalg er preget av hans venner. Han har blant annet en god venn med indisk bakgrunn og par andre pakistanere og norske venner som tar elitestudier:

”Alle gutta hadde planer om å ta høyere utdanning og dette snakket vi mye om da vi var yngre. Noen av barndoms vennene min har tatt samme utdanning som meg og vi står på vårt(..)”

Ahmed har hatt en litt mer negativ erfaring da, han uttaler seg om venners betydning av utdanningsvalg:

”Nei, der hvor jeg er oppvokst var vi nitti stykker i klassen. Når jeg fortalte at jeg skulle ta allmennfag så de ned på meg(..) Mekk og bygg var mest populært der og jeg kan garantert si at ingen har påvirket. Det var bare tre stykker som gikk videre med videreutdanning men, jeg var sikker på hva jeg ville”

Selv om halvparten av informantene mener at deres venner har hatt betydning for deres utdanningsvalg, er det rimelig å anta at foreldrenes påvirkning på informantenes utdanningsvalg, har vært større.

Sara forteller at hun hadde bestemt seg tidlig for utdanningsvalget men hennes venner har oppmuntret henne mye. Ut i fra disse uttalelsene kan en tro at venners støtte kan i tilfelle fungere som et sikkerhetsnett for unge som kanskje ikke kan møte deres behov (Stanton-Salazar & Spina, 2005). De av informantene som ikke har nevnt noe eksplisitt om hvorfor deres venner ikke har hatt påvirkning på deres utdanningsvalg har enten som Ahmed godt kjørt sitt eget løp og heller hatt mer påvirkning av familienes involvering i deres liv. Det er rimelig å anta at tilhørighet i vennekretser der utdanning står høyt i kurs, kan være en motivasjonsfaktor med tanke på videreutdanning. Planer om utdanning fremstår som noe som har utviklet seg opp igjennom årene, og beslutning om vide skolegang kan heller ikke tidsfestes i særlig grad.

Dæhlen (2002) har undersøkt i hvilken grad venner har betydning i livet for minoritetsstudenter og majoritetsstudenter. Resultater tyder på at minoriteter i mindre grad prioriter venneforhold sammenlignet med majoritetsstudenter. Det understrekes likevel at minoritet og majoritetsstudenter vektlegger venners betydning. Venner har en viktig rolle for elever og deres trivsel på skolen. Jeg vil tolke ut i fra de ulike vinkingene informantene har belyst at foreldre og søsken har større påvirkning på deres utdanningsvalg enn deres venner.

6.7. Identifikasjon og tilpassningsmåter

Identitet og tilpassningsmåten til en minoritetsgruppe utvikler seg i landet de har emigrert og kan si noe om hvordan denne gruppen lykkes i samfunnet (Portes & Rumbaut, 2001; Portes & Zhou, 1993). Identitet og tilpassning kan også ses i lys av hvordan minoriteter lykkes i utdanningssystemet. En sammenheng mellom suksess i utdanningssystemet og en tilpassningsmåte hvor etterkommere bevarer foreldres verdier, identitet og tradisjoner samtidig som de tar opp det nye landets verdier, kultur, identitet og tradisjon. Dette skal ses i lys av informantenes balanse mellom to kulturer og se om dette kan ha påvirket informantenes utdanningsvalg. Ut i fra definisjonen til Geez (1973) av kultur kan en si at kultur vil være det

som gir våre sosiale handlinger mening. Etnisk identitet kan knyttes opp til hudfarge, språk, religion, tradisjon eller klesdrakt. Videre operasjonaliserer med empirisk nærliggende begreper som ”jeg føler meg som”, som er en subjektiv beskrivelse. En annen vinkling ved dette begrepet er ”andre definerer meg eller min gruppe som” Dette spirer ut i fra andres beskrivelser. Fangen(2007:401-402) argumenterer for at hverdagspraksis referer til individers faktiske praksis som for eksempel handlinger, klær, kroppsuttrykk og deres væremåte. Videre skal vi se nærmere på tre tilpassningsmåter for å forstå informantenes tilpassning til det norske samfunnet.

6.8. Etnisk inkorporering og pakistansk tilhørighet

Eidheim (1987) argumenterer for at etnisk inkorporering er en kollektiv tilpassningsform. Det innebærer å utheve sin etniske tilhørighet og se seg selv som del av den etniske gruppen (Fangen,2006). Utvalgte informanter opplever seg som mer pakistanske enn norske og er mer opptatt av å ivareta og beholde pakistanske tradisjoner, væremåte og kultur fremfor de norske. Her skal vi se hvilken kultur informantene identifiserer seg selv med og hvordan deres foreldre holdning er til barnas tilpassning i den norske kulturen og hvor vidt deres foreldre vektlegger den pakistanske kulturen.

Fatima: ” *Jeg føler meg mer pakistaner enn norsk. Kanskje på grunn av mat, språk og klær*”. Hennes foreldre er ganske opptatte av at hun skal få rikelig kunnskaper om den pakistanske kulturen.” (..) *De vil se stolte ut når de tar med oss til Pakistan og at vi faktisk kan være en del av dem istedenfor ”outsiders”*. Hun mener selv at en bør kunne lære seg om sin egen kultur fordi: ”(..) *Hva enn vi gjør så forblir vi alltid pakistanere(..)*. Foreldrene hennes synes tilpassning til den norske kulturen er viktig, de ønsker ikke at deres barn skal føle seg utenfor, siden de skal bo her i Norge er de nødt til å lære seg majoritetens levemåte. Det å ha tilhørighet til to kulturer er for Fatima ganske greit.

Ahmed forteller at hans mor fokuserte mye på morsmålet urdu. Hans mor påpekte det at morsmål er viktig for å kunne bli sterkere i det andre språket. Som er i tråd med forskningen. Hans far var veldig opptatt av at han skulle delta i det norske vel så mye i det pakistanske.

”(..) Pappa har alltid lagt vekt på 50/50 regelen. Det å ta del i begge kulturene, men jeg føler selv at jeg aldri kommet til å bli en ordentlig nordmanns(..).

Ahmed synes ikke det er noe problem å ha tilhørighet til begge kulturene. Han tror den pakistanske kulturen vil veie litt mer siden han har begynt å søke litt mer på den pakistanske siden. Han identifiserer seg selv som en pakistaner.”(..) *Ikke det at jeg er enig i den kulturen, men det er som pappa sier å ta det positive av den ene kulturen som passer deg best. I den norske kulturen er det viktig å ta med seg selvstendigheten.*

Han begrunner det med at i den pakistanske kulturen er det mindre kvinner som arbeider og han kunne tenkt seg en kone som vil være yrkesaktiv og ikke har noe i mot det. Nesten halvparten av informantene ville identifisere seg som pakistanere. Det ser ut til å være i tråd med funnsom omhandler gjensidig påvirkninger av relasjoner bland ungdom i Oslo. 70 prosent av minoritetsforeldre i denne undersøkelsen mener at barn skal leve etter hjemlandets kultur og tradisjon (Øia & Vestel, 2007:52)

6.9. Assimilering og norsk tilhørighet

Assimilering kan forstås som en prosess hvor den enkelte inntar majoritetskulturens identitet (Eidheim, 1987:68). Fangen (2006:10) modifierer begrepet og forstår assimilering som en variant, hvor en etnisk gruppe søker i retning av en norsk tilhørighet. Her kan det tenkes at tilpassningsmåten innebærer en svak unngåelse av adferdsmønstre som er typisk for den etniske gruppen

Ingen foreldre av informantene ser ut til å mene at deres barn bør bare orientere seg mot norske verdier, væremåter og tradisjoner.

Ali forteller at foreldrene ikke vil at han skal bli helt assimilert. Hans foreldre er moderate og ønsker at han skal ta med seg begge kulturene men, er ikke spesielt viet fokus på det at han skal tilpasse seg det norske samfunnet. Han synes det er midlertidig vanskelig å tilhøre to kulturer men synes det er berikende. ” *Jeg vil ikke identifisere meg som en av dem, men mest norsk*”.

Ali kan være en av informantene som søker seg i retning assimilering. Identifisering kan oppfattes som en livslang prosess, som stadig er i endring igjennom indre og ytre dialektikk mellom blant annet egne identifiseringer og andres identifiseringer (Jenkins, 2006). Det kan tenkes at Alis identitet er i ferd med å bli endret. Han indirekte legger vekt på norsk identitet, og en assimileringstilpassningsmåte hvor han trolig prøver å distansere seg i fra sine foreldres kultur.

6.10. Hybridisering og kombinasjon av norske og pakistansk tilhørighet

Fangen (2006:13) påpeker at hybridisering innebærer å søke en balanse mellom vertsland og opprinnelseslandets identifiseringselementer. Det betyr at en forsøker eksplisitt og ”balansere mellom to kulturer”. De som kommer inn under denne gruppen er opptatt av å kombinere pakistanske og norske verdier, væremåter og tradisjoner. Flere av informantenes foreldre er opptatte av at deres barn skal ha denne tilpassningsmåten, samt er de selv opptatte av å tilpasse seg begge kulturer og tradisjoner. Dins (2006:71) funn viser at unge britiske-pakistanere føler seg hjemme i Storbritannia, og at de føler seg mer briter enn noe annet. I følge (Prieur 2004) kan denne balansen mellom to kulturer være problematisk. Flertall av informantene ser ut til å klare denne balansen. Bare en av informantene har gitt uttrykk identitetskrise og problemer med å skulle velge mellom hva slags verdier ha og ikke ha. Dette er i tråd med norsk forskning som har blitt utført på norsk pakistanske og somaliske ungdommer her i landet (Fangen, 2006; Østberg 2003). Ali er et eksempel på dette.

Flertall av informantene følger en hybridiseringstilpassningsmåte. Disse har en kreols identitet (Eriksen, 1997:50). Dette innebærer at individet identifiserer seg selv på den måten at det velger selv det de ønsker fra de ulike kulturene. Laiba viser seg godt til å komme inn under denne kategorien. Hennes foreldre anser å ha kjennskap til den pakistanske kulturen veldig viktig. Hun lærte urdu av sin søster og ser dette som positivt fordi, nå som hun reiser til Pakistan er viktig for henne kunne kommunisere med besteforeldrene sine og kunne bli forstått. Hun forteller at det er mange familier i England som sliter med dette problemet. Flere ser ikke sine besteforeldre og slektninger i Pakistan fordi de ikke har lært seg morsmålet og den kulturen. For foreldrene til Laiba var det ikke fullt så viktig at hun skulle tilpasse seg den norske kulturen. ”(..) *Leierskole var et forbudt tema. Jeg ler av det nå men forstår foreldrene*

mine mye bedre nå. Pappa mente at vi var veldig unge og det var lett å bli påvirket.(..) Ikke noe annet”.

Hun føler at det er bra og positivt ha tilhørighet i begge kulturene hun føler hun har balansen på plass. *”(..) Når jeg er i Irland sier jeg at jeg faktisk er norsk. Det er moro å kunne si til folk i Irland at jeg er norsk pakistaner. Laiba identifiserer seg med begge kulturene og uttrykker seg slik: ”Jeg har en mellomting, jeg er ikke veldig pakistaner eller veldig norsk av meg(..) Jeg har levd her så lenge. Hvis jeg blir spurt så sier jeg ofte at jeg er norsk pakistaner.*

Mange av informantenes foreldre legger vekt på at barna skal følge denne type tilpassnings måte. Flere ønsker at deres barn skal mestre den pakistanske kulturen samt er de opptatte av at deres barn skal mestre vertslandets kultur, tradisjoner og verdier. Irams far er veldig glad i å delta i dugnader i boreslaget men han mener at barna vil automatisk tilegne seg norske verdier når de har blitt litt eldre. Flertall av informanter i dette utvalget opplever altså seg selv som både norske og pakistanske og flertall av deres foreldre synes det er viktig at de følger den hybriderinstilpassningsmåten. Mestring av begge kulturene er idealet her.

Som tidligere nevnt i avsnittet opplever noen informanter seg selv som mer pakistanske enn norske og de legger vekt på en etnisk inkorporeringsmåte. Der hvor de er mer opptatte av å ivareta og beholde pakistanske tradisjoner, kultur og væremåte frem for den norske. Bare en av informantene føler seg mest norsk enn pakistansk, og her vektlegges assimileringstilpassningsmåten der hvor individet distanserer seg til en viss grad fra ulike aspekter ved den pakistanske kulturen. Flertallet av informantene legger vekt på balanse mellom den norske og den pakistanske kulturen. De ser til å orientere seg mot hybridiseringstilpassningsmåten, hvor de er opptatte av å mestre, kombinere og velgeelementer fra både det norske og den pakistanske kulturen. Denne tilpassningsmåten viser seg til å fremme sosial mobilitet, økonomisk og utdanningssuksess (Gibson, 1998; Porters & Zhou, 1993). Ogbu(1991:12) argumenter for at kulturelle modellene til de frivillige minoritetene ikke vil oppleve en innlemmelse i vertsamfunnet som en trussel mot deres identitet og at de ikke gir opp sin egen kultur. Det ser ut som hensiktsmessig å bruke majoritetskultur for å oppnå deres langsiktige mål mot sosial mobilitet.

I forrige kapittel skisserte vi at foreldrene har en relativ stor innvirkning på informantenes utdanningsvalg gjennom forventninger og sammenligningskultur. Det virker som foreldrene vil at barna skal lykkes i utdannings sammenheng og ikke minst ta i bruk de mulighetene de har i utdanningssystemet. Det at flere foreldre ønsker at barna skal kunne tilpasse seg etter det norske samfunnet kan bety at de skal kunne klare å tilpasse seg i utdanningssystemet og ikke mist det at de ikke skal skille seg så mye ut i fra majoriteten. Dersom foreldre og barn verdsetter like verdier og tradisjoner vil det kunne styrke det sosiale båndet mellom dem og sannsynligvis redusere konflikts nivå. (Protes & Rumbaut, 2001:Din 2006). Foreldrene vil også føle seg respektert av sine barn når de på en måte har tatt hensyn til deres positive intensjoner for sine barn.

6.11. Oppsummering

Takknemlighetskultur kan til en grad være med på å forklare informantenes utdanningsvalg. Flere informanter gir uttrykk for at de kjenner igjen sammenligningskulturen i det pakistanske miljøet. Det går ut på at både foreldre og andre i denne etniske gruppen sammenligner andre vellykkede personer og setter dem opp som idealer. Det er grunn til å tro at dette aspektet forklarer til en viss grad utdanningsvalget, til tross for at denne sammenligningen er sterkt mislikt.

Informanter forteller at de har fått noe hjelp av sine foreldre, men det er tydelig at informantene med lav sosial bakgrunn har fått begrenset hjelp fra sine foreldre. Noe av forklaringen på dette kan være foreldrenes lite kjennskap til det norske utdanningssystemet, og deres lave utdanningsnivå og dårlige språkkunnskaper. Det kan være rimelig å tro at informantens rasjonelle vurdering i større grad får innpass da flere informanter har foreldre med lav sosial status. Likevel vil det ikke være urimelig å tro at støtte fra foreldre i leksehjelp og andre gode rådgivning har vært med på å påvirke informantenes utdanningsvalg.

Samtlige informanter meddeler at deres foreldre fører dialog om skolearbeid. De får blandt annet oppmuntring og økonomisk støtte av dem. På den måten kan det tenkes at de verdsetter skole og utdanning ovenfor deres barn. Dette kan videre stimulere øke deres

utdanningsmotivasjon. De kvinnelige informantene har fått spesielt mye oppmerksomhet når det gjelder støtte og ulik type oppmuntring.

Søsken kan ha ansees som nyttige ressurser for hverandre. De gir hverandre oppmuntring og i noen tilfeller fyller de inn det tomrommet som oppleves, da foreldrene er svake på denne fronten. Flere hjelper sine yngre søsken, de gir utdanningsråd. En sammenligning og konkurranse kultur finnes blant pakistanere. En slik kultur kan bidra til å få en person til å prestere bedre under utdanningen.

Venner derimot ser ut til og ikke ha en påvirkning på informantens utdanningsvalg i stor grad. De kan sees som en god ressurs for moralsk støtte.

De fleste informantene oppfatter seg selv like mye norske som pakistanere og orienterer seg mot en hybridiseringstilpassningsmåte. Flere foreldre ser ut som om de er opptatt av at deres barn skal ha innsikt i begge kulturene. Dette igjen gir positiv utslag for utdanningen generelt.

7. Utdanningsvalg

I dette kapitlet blir de tatt opp faktorer informantene vektlegger for valg av sin utdanning. Innledningsvis blir det skissert momenter informantene vektlegger og kapitlet avsluttes med en oppsummering. Informantene vektlegger flere ulike grunner for valg av medisinutdannelsen.

Som vi har sett i begynnelsen av avhandlingen viser forskningen at minoritetsungdom hyppigere en majoritetsungdom velger naturvitenskaplige og tekniske fag (Oppheim & Strøen, 2001:128). Ut i fra dette kan vi se hva informantene vektlegger når de forklarer sitt utdanningsvalg.

7.1. Status og suksess

Bakkens (2003) studier viser at minoritets elever i videregående trinn ønsker å velge yrker som gir høy sosial status. Flere informanter vektlegger dette punktet, og understreker at eliteutdanninger er viktig å fokusere på. Vi snakker også om høye lønninger som vi skal se på i neste punkt.

Yousuf meddeler sine viktigste grunner for å ha valgt medisinstudier:

"(...) Status i vår pakistanske kultur betyr mye, det at vi tar utdanning styrker følelsen av status for hele familien (...)"

Felles nevneren for samtlige informanter i denne undersøkelsen er medisinutdannelsen.

Leirvik (2010) finner hun lignende tendenser blandt sine informanter med både Pakistansk og Indisk bakgrunn. Zara som valgte å studere medisin for å oppfylle sin fars ønske mener det er status å studere medisin:

" (...) det er i løpet av den siste tiden blitt mange som studerer medisin, både i utlandet og her i landet. Når man studerer medisin vet alle at en har studert hardt. Den suksessfølelsen er veldig viktig for meg. Det forteller hva jeg er kapabel til og styrker min selvtillit. Å få den

følelsen av å ha kommet seg noe lengre i livet er godt. Vi pakistanere å få litt bedre rykte på oss, og viske bort de fordommer som er der ute om oss. Slik at den tanken om at vi er en gruppe mennesker som bare henger på gaten og ikke gjør noe med livene våres forsvinner (...)"

Ut fra dette utsagnet oppfattes det slik at hun og deres etniske gruppe har ønsket å forandre "det negative synet" i samfunnet. Dette kan gjøres i følge henne ved å arbeide hardt, fokusere på studiene, gi seg selv følelse av å oppnå noe i samfunnet og innad i sin egen etniske gruppe.

Slik at de pakistanerne kan være mer representative for "gode" ting som samfunnet vil sette pris på.

Profesjonsstudiet medisin ser ut til å være ganske attraktiv i det pakistanske miljøet. Det at de voksne, altså foreldre i det pakistanske miljøet er opptatt av status, suksess og medisinutdanning gjør at noen informanter tar sterk avstand av en slik vektlegging.

Din (2006:69) viser i sine funn at britisk-pakistanere definerer suksess ganske ulikt. Noen mener det å arbeide mot en bestemt utdanning er suksess, andre mener det å få jobb rett etter skole er kjempe suksess. Noen opplevde suksess ved å gå i sine foreldres fotspor, ved å arbeide og stå for hushold.

I masteravhandelingen til Jensen (2006) tar hun for seg ulike minoritetsgrupper i eliteutdanninger. Hun finner noen lignende tendenser slik en av informantene i dette utvalget kommer frem. Fatima hadde medisinstudiet som førstevalg. Hun forteller en historie om en pakistansk medisinstudent som tok sitt eget liv. Dette på grunnlag av tvang og press fra foreldre om å holde seg til medisinstudiet. Hun forteller at medisinstudiet er noe veldig stort for noen foreldre, og at det er ganske oppskrytt i det pakistanske miljøet. Foreldrene til Zara har aldri nevnt medisinstudiet og fremmet ønsker om dette studiet. Til tross for dette uttrykket hun sin frustrasjon over hvorfor legeyrker blir presset opp mot barn. Alis mor hintet indirekte til ham "(...) *det hadde vært fint å se deg i en hvit frakk (...)*". Jeg stilte ham spørsmål om hvorfor mor indikerte ønske rundt denne profesjonen. Han svarte : "(...) *det ligger litt status i det da (...)*". Det ser ut som noen informanter ikke liker det enorme presset som noen foreldre

legger på sine barn. De har gitt klart uttrykk for dette selv om de ikke har valgt bort medisinstudiet.

7.2. Betydning av høy lønn

Intervjuet var utstyrt med noen konkrete spørsmål om økonomiske forhold. De gikk ut på om de hadde en anelse om hvor mye de ville tjene etter endt utdanning, og om de har tatt studielån eller ikke. Siden informantene vil ende opp i godt betalte yrker ville det være naturlig å stille spørsmålsteget rundt økonomien om den har hatt betydning for informantenes utdanningsvalg.

Informantene var litt varierende opptatt av økonomi. Ali sin uttalelse :

"(...) penger er veldig viktig for familien (...)"

Viktigheten kommer frem med Yousefs direkte uttalelse :

"(...) Ja selvsagt har penger mye å si, vi lever i en verden der alt omhandler penger. Det høres veldig ekstremt ut men vi lever i et av verdens rikeste land, og det koster å leve et ålright liv. Man har da valg som man kan foreta. Enten kan man sitte bak kassa på Rimi og leve som en grå masse eller jobbe hardt og realisere sine drømmer. (...)"

Zara : *"(...) Penger har selvsagt mye å si, ingen ønsker å være fattige (...)"*

En analyse basert på medisinstudenter motiv for å studere medisin av Vaglund, Wiers-Jensson og Ekeberg (1999) viser at studenter mener at det er gode muligheter til god inntekt og status og yrkesanerkjennelse. I det empiriske materialet ser høy lønn til å være en viktig faktor for valg medisinstudium. Flere informanter forteller at foreldre ganske opptatt av dette. En undersøkelse gjort i USA av Song og Glick (2004:1403) studerte faktorer som påvirket fagvalgene til Asiatiske minoriteter. Det ble antydning til at de faktisk velger fag som gir høy startlønn. Det finnes et gjennomgående mønster i Asiatiske kulturer der fokuset er sentrert rundt kollektive verdier, dvs. beslutning om utdanning for barna er en beslutning som blir tatt

av hele familien. Det blir på en måte lagt forventninger ovenfor barna om de skal forsørge foreldre når de blir gamle og eventuelt hjelpe familie og søsken. I slike situasjoner ville det falt naturlig å velge yrker som er godt betalte. I avslutningen av første drøftningskapittelet så vi på foreldres forventninger der de hadde høye forventninger om at deres barn skal ta en høyere utdanning. Det kan tenkes ut i fra dette at informantene tar beslutning på valg av utdanning innen familiens rammer. Ingen av informantene har fortalt at de må forsørge foreldrene sine. Likevel presiserer de at de uansett vil forsørge og ta seg av dem og støtte familien dersom det blir behov for det. Noen kommer inn på tema om forelderens alderdom og sykehjem som alternativt løsning. Dette har vist seg at samtlige informanter tar sterk avstand i fra. Ut i fra dette er det til å tro at informanter har faktisk et ønske om å ta vare på foreldre, samt opplever de en forventning av dette. Zara nevner :

” (...) så lenger jeg makter skal de ikke bli satt på sykehjem, jeg skylder dem såpass. (...)”

7.3. Trygghet

Blandt norske medisinstudenter er trygghet og jobbsikkerhet påpekt (Vaglum, Wiers – Jensson & Ekeberg, 1999). Flere informanter snakker om trygghet. Ahmed som har universitetsutdannende foreldre forteller at medisinstudenter ikke bare gir god økonomi og status, men en trygghet i arbeidssammenheng.

Ahmed sier :

”(...) penger har mye å si men den tryggheten du har av å jobbe som lege er fantastisk. Du kan få deg jobb på tvers av landegrensene og blir dermed ikke geografisk bundet. (...)”

7.4. Diskriminering

Portes og Rumbaut (2001: 55) argumenterer for at diskriminering på bakgrunn av utseende er noen av de største utfordringene for utdanning og arbeidsmarkedssuksess for minoriteter. Informantene i denne undersøkelsen er synlige minoriteter (Rogsta, 2001). Og har

sannsynlig opplevd ulike former for diskriminering. Ahmed forteller at han opplevde noe da han var yngre.

"(...) En gang da vi var små og reiste med T-bane med mamma, begynte en full mann å rope på oss : Drar tilbake til hjemlandet deres (...)"

Laiba forteller :

"(...) Jeg følte rasisme på videregående skole i et fag fordi jeg var pakistaner, det så ut til å være en ulempe. Kanskje hadde jeg fått bedre karakter dersom jeg var norsk. Jeg var lovet hvis jeg fikk en sekser på tentamen skulle jeg få det på kortet også, men skjedde aldri, og det forstod jeg aldri heller. Jeg tror læreren ikke ville at jeg skulle få det. (...)"

Zara har hatt noen episoder på skolen, hun sier :

"(...) Jeg ble kalt for brunost, kokesjokolade, og jeg hadde en mattelærer som aldri ville gi meg min fortjente karakter. Jeg var hos rådgiveren på ungdomsskolen og fikk råd om å begynne på Helse- og sosiallinjen av en etnisk norsk rådgiver. Dette ønsker jeg å bemerke: Pakistanske jenter skal jo tross alt gifte seg og føde barn, hva er da vitsen med høyere utdanning (...)"

7.5. Idealisme - å hjelpe mennesker

Vaglun m.fl. (1999) viser i sin rapport at når medisin studenter rangerer muligheten til å jobbe med mennesker, muligheten til å gjøre sosial og humanitær innsats og mulighet til å gi mennesker omsorg høyt. Dette gjelder da når man velger utdanninger som lege tannlege eller psykologi at det kan være grunn til å tro at man har stor ønske å arbeide med mennesker samt hjelpe mennesker i vanskelig og sårbare posisjoner.

Zara er av dem som blant annet legger vekt på å hjelpe andre mennesker:

”(...) Dette omhandler å hjelpe andre mennesker og få en følelse av mestring Dette yrket danner sosial interaksjon blant oss mennesker og vi kan bruke hverandre som hjelpemidler til å støtte hverandre under vanskelige perioder i livet. Denne medmenneskelige følelsen trigger mitt ønske om å hjelpe andre mennesker (...)”

7.6. Oppsummering

Dette kapitlet har tatt for seg faktorer informanter vektlegger når de forklarer sine utdanningsvalg. Det blir i stor grad lagt vekt på materialistiske verdier som høy lønn og status. Medisinstudiet er spesielt attraktivt og har stor prestisje i det pakistanske miljøet. Mange informanter vektlegger trygghet og dette kan på flere måter knyttes opp til erfaring rundt diskriminering. Da de fleste informanter har opplevd dette. Utdanning som medisin kan muligens forhindre ubehagelige situasjoner i arbeidslivet, samt å få en person til å føle seg likeverdig i det samfunnet vi lever. Deres kompetanse kan muligens legge demper på ytterlige rasistiske erfaringer.

8. Avslutning

I dette avsluttende kapittelet skal jeg forsøke å se hvilke funn som kommer i lys av undersøkelsens empiriske materiale, og sette i lys av relevante teorier. Til slutt vil jeg foreslå noen andre metoder for å angripe dette feltet samt komme med noen avsluttende kommentarer.

8.1. Sosial bakgrunn

Funnet viser at bakgrunnen til informantene er noe ulik. Litt over halvparten har sosial bakgrunn og de resterende har relativ lav sosial bakgrunn. Ved å vise disse variasjonene er det grunn til å anta at sosial bakgrunn har noe betydning for informantenes utdanningsvalg. Denne bakgrunnen ser ut til å ha lite betydning for samtlige informanter. Noen av foreldrene har arbeiderklasse jobber som omsorgsarbeider, kantinearbeider. Sosial bakgrunn er ikke av den største betydning begrunnelse for pakistanske etterkommeres utdanningsoppnåelse. Dette er i tråd med Modood (2004) og Fekjær (2007a)

8.2. Sosial mobilitet

Dette studiet viser at de fleste foreldrene av informantene har en moderat til sterk ønske om oppad sosial mobilitet for seg selv og sine barn. Dette kan være en eventuell forklaring av informantenes utdanningsvalg. Årsak til migrasjon presenterer informantene med deres foreldres arbeidsinnvandring. Informantenes forklarer med forelderens sterke ønske om å gi sine barn mulighet og deres økonomiske motivasjon. Mulighetene de unge etterkommerne har for utdanning er for dem en ”stor gave”. Og deres foreldre ønsker at deres barn skal benytte seg av denne muligheten. Et mål for både første og andre generasjon å innvandre har vært å få en økt oppadgående sosial mobilitet og de har av den grunn jobbet veldig hardt. Foreldrenes ”tunge” historier preger deres barn, der hvor de meddeler hvor hardt de har hatt det for å komme dit de er i dag. De har hatt flere jobber med kone og barn i bakgrunn. Det ser ut som at migrasjonshistoriene påvirker unge etterkommere. Det virker som om de anerkjenner forelderens innsats. En konsekvens av dette kan være at disse etterkommerne benytter å velge disse mulighetene foreldrene har gitt dem. Funnet fra denne undersøkelsen er i tråd med

Bakkens (2003:27) optimisme hypotesen. Hypotesen forklarer kort sagt foreldrenes forventninger og en viss oppadgående sosial mobilitet og utdanningssuksess. Foreldrenes ”krig” om å komme seg lenger opp i systemet har trolig blitt overført til deres barn ved at de har høye mål og høye ambisjoner. Denne hypotesen blir dermed oppfylt

8.3. Sosial kapital

Ulike vinklinger av sosial kapital har vært fruktbart for å forklare utdanningsvalgene for informantene. Modood(2004) forståelse av foreldres høye utdanningsambisjoner er relevant for å forstå årsaken til at pakistanske etterkommere velger høyere utdanning. Coleman (1998) forståelse av sosial kapital som forventninger og sterke bånd. Ut i fra undersøkelsen ser en at foreldrenes forventninger og ambisjoner om at barna skal ta høyere utdanning er stor til tross for sin utdanningsnivå. Noen forklaringer på at foreldrene har store forventninger til sine barn kan knyttes opp til informantenes gode karakterer og samt forelderens dårlige kunnskaper om ulike studieretninger. minoritetsgruppers utdanningssuksess blir blandt annet forklart med foreldres høye utdanningsambisjoner ovenfor barna (Modood 2004:95). Foreldrene kan formidle sine ambisjoner som til en viss grad blir internalisert i barna. Det kan være grunn til å tro at det har foregått en internalisering blandt samtlige informanter i dette utvalget. Selv om foreldrene har høye utdanningsambisjoner ser det ut som at informantene også er meget selvstendige aktører der hvor de tar sine egne bestemmelser for utdanningsvalget. Flere informanter vektlegger at de selv har et ønske til å velge denne utdannelsen. Det må en genuin innsats til slike eliteutdannelser og bare høye forventninger fra foreldre ville ikke ha vært nok for å gjennomføre slike tøffe studier.

8.4. Takknemmelighets og sammenligningskultur

Noen av informantene velger høyere utdanning fordi deres foreldre blir stolte av dem. Dette kan være i tråd med Leiviks (2004) beskrivelse av takknemmelighetskultur i sin artikkel. Informanter forteller flere historier om sammenligningskultur som bekrefter at den eksisterer i det pakistanske miljøet. Denne kulturen består av sammenligning med andre barn av samme bakgrunn som har gjort det bra i utdanningssystemet. Noen benytter seg av fremvisning av

rollemodeller i samme etniske miljø. Noen foreldre liker godt å trekke frem at deres barn studerer medisin og denne form for sammenligning er ikke informantene veldig begeistret for likevel kan det være grunn til å tro at bruk av rollemodeller kan ha vært med på å påvirke informantenes utdanningsvalg. Mulige årsaksforklaringer på hvorfor foreldre sammenligner sine barn med andre kan være knyttet til deres migrasjonshistorie. Mange har jobbet hardt og ønsker derfor sine barn at de benytter seg av de mulighetene de har fått.

8.5. Ressurser

for informantene i utvalget er ressurser som leksehjelp og støtte fra søsken og venner av betydning for deres utdanningsvalg. Når de gjelder leksehjelp har dessverre ikke alle fått muligheten til å få denne hjelpen av sine foreldre. Forklaring på dette kan være at de ikke kan hjelpe barna med lekser på grunn av deres lave utdanningsnivå og deres dårlige språkkunnskaper samt dårlig kjennskap til utdanningssystemet. Dette har blitt uttrykt av de informantene som har lav sosial bakgrunn, andre informanter har faktisk fått mulighet til å få hjelp med lekser av både foreldre. Enkelte av informantene har fått utdanningsråd før de satte i gang utdanningen sin.

Det kan være rimelig å tro at forelderens leksehjelp og deres rådgivning har hatt en indirekte betydning på deres utdanningsvalg (Strøen 2005), men dette har ikke vært en avgjørende betydning siden samtlige informanter er høyt motiverte til å ta utdanning. Alle foreldre for dette utvalget interesserer seg for informantenes skolegang i den forbindelse spør de ofte om hvordan deres prøver har gått og hvordan de ligger an på skolen. Foreldrene gir dem god oppmuntring og økonomisk støtte under studiene. Det at foreldrene viser denne type interesse kan indikere på at de kompenserer for noe av de begrensingene de har for å støtte deres barn f.eks. ved leksehjelp. Det kan derfor være grunn til å tro at foreldrenes støtte og oppmuntringer har vært med på å øke informantenes motivasjon for å ta denne utdannelsen og noe som igjen kan ha påvirket deres utdanningsvalg. Søsken er en betydelig ressurs kommer det frem gjennom informantenes uttalelser, noen av informantene er eldst i søskenflokkene som veileder andre søsken og hjelper dem med leksehjelp og oppmuntrer dem. Det ser ut som det eksisterer relativt sterke bånd mellom søsken som gjør at de drar nytte av hverandre som

ressurser. Dette er i tråd med Colemans (1998) vide definisjon av sosial kapital som omhandler de fordelene en kan ha sterke bånd.

Sammenligning og konkurransekultur finnes blant søsken. Dette går ut på at foreldrene gir leksehjelp til sine barn slik at de skal bli bedre enn sine jevnaldrede og søsken sammenligner hverandre seg i mellom. Med hensyn til karakterer eller utdanningsnivå.

Venner har derimot ikke påvirket noen informantenes utdanningsvalg i en stor grad. De fleste informantene mener venner har sin plass for moralsk støtte men deres individuelle utdanningsvalg er deres eget løp. For informantene i utvalget har de utbytte av venner i form av støtte for bedre trivsel under utdanningen. Et annet punkt er verdt å ta med seg for en informant som er enebarn. Denne informanten er oppvokst med noen fettere og kusiner og har blitt veldig inspirert av dem, men det betyr ikke at informantens utdanning har hatt store påvirkninger av dem.

Tilpasning

Informantene opplever sin identitet noe ulik og dermed deres tilpassning litt forskjellig. Noen informanter føler seg mer pakistanske enn norske og vektlegger etnisk inkorporering (Fangen,2006). Her er de mer opptatt av å ivareta de pakistanske kulturelle tradisjoner fremfor den norske. Bare en av informantene indirekte til at vedkommende er mer norsk, eller har ønske om å være mer norsk enn pakistaner. I slike tilfeller vektlegges assimileringstilpassningsmåte (Fangen,2006) der hvor en distanserer seg fra sine foreldres kultur. Det største antallet legger vekt på balansen mellom den pakistanske og den norske kulturen. Dette viser at de orienterer seg mot en hybridiseringstilpassningsmåte (Fangen,2006), hvor de er opptatt av å lage en kombinasjon av pakistansk og norsk kultur. Denne tilpassningsmåten ser ut til å fremme sosial mobilitet, økonomisk og utdanningssuksess. (Gibson,1998; Portes & Zhou, 1993).

Det at flere foreldre uttrykker ønske om at deres barn skal klare å tilpasse seg det norske samfunnet, betyr dette at de skal kunne klare å tilpasse seg inn på utdanningssystemet, og følge skolens regler. Dette vil fremme god læring. Mange lytter og handler ut i fra sine foreldres råd om hvordan de skal tilpasse seg, dette kan ha tilknytning til at barna har ønske

om å bli verdsatt av foreldrene og bli stolte på deres veier. Verdssetting av like verdier og tradisjoner kan fremme et lavt konflikts nivå (Portes& Rumbaut, 2001; Segal, 1991). Foreldrene vil også på denne måten få en positiv anerkjennelse i det pakistanske miljøet og gi dem en følelse av å få høyere status(Leirvik,2004).

Kulturelle modeller

Ogbu (1991) snakker om frivillige og ufrivillige minoriteter. Dette punktet kan ikke implementeres hos etnisk norske forhold, kun på de som har vært i en migrasjonsprosess. Han argumenterer for at kulturelle modeller hos frivillige minoriteter, kan brukes for å forklare minoritets informanters utdanningsvalg. Disse frivillige minoritetene har utviklet en dobbeltreferanseramme (1991:11). Disse tar utgangspunkt i at individer som emigrerer har et vertsland og et opprinnelsesland. Livene i disse landene blir sammenlignet. Mange av informantene ser ut til og denne dobbeltreferanserammen som gjør at de sammenligner mulighetene sine med deres familie og slektninger i Pakistan. Ut i fra det synet kommer de frem til at de har bedre muligheter enn de som er der nede, og vil bruke disse mulighetene.

Ogebu argumenterer videre (1991:11) at minoriteter har kulturelle modeller hvor det økonomiske, politiske og sosiale kan være en barriere. Disse barrierene kan overvinnes gjennom tilegnelse av vertslandets språk og gjennom hardt arbeid. Disse fordommene og denne diskrimineringen oppfattes som midlertidig, og dermed oppfordrer foreldrene sine barn til utdanning. Samtlige informanter i denne undersøkelsen har opplevd ulike varianter av rasisme. Noen har blitt diskriminert i offentlighet, og noen har blitt diskriminert av rådgiver ved skolen. Andre har opplevd å bli lovet god karakter men, dette ble ikke overholdt. Disse diskriminerings erfaringer trigger noe i informantene og det kan tenkes at de faktisk jobber ekstra hardere for og ikke oppleve slikt. Dette kan i likhet med de kulturelle modeller forklare informantenes utdanningsvalg.

Materialisme- post materialisme

Mange informanter vektlegger materialistiske verdier som høylønn, status og trygghet når de selv forklarer faktorer som har vært avgjørende hos informantene. Forklaring på dette kan være at informantene her verdsetter utdannelser som gir høy lønn. På den andre siden kan det

være en viss forventning til å forsørge familien (Song & Glick, 2004). Noen informanter ville bo med familien og støtte dem økonomisk etter avsluttet utdanning. Når en er i en slik situasjon ville det ha vært lønnsomt å velge yrker som gir sikker og god inntekt. Medisin utdannelsen er en av de mest prestisjefylte utdanningene i det pakistanske miljøet. I utvalget var det noen informanter som tar avstand fra et slikt fokus. En annen sentral faktor for valg av medisin utdanning er trygghet. Denne tryggheten er forbundet med å få seg sikker jobb etter endt utdanning og godt lønnet yrke, samt unngåelse av rasisme ved å ha en og posisjon i samfunnet.

Noen få informanter legger vekt på det idealistiske som i denne avhandlingen har blitt utpekt. Det er motiver som å hjelpe andre mennesker.

Videre forskning

Det har blitt foretatt en del kvalitative undersøkelser på dette tema minoritets ungdom og utdanning, foreligger det likevel alt for lite kvalitative studier på dette feltet. Dette studiet tar for seg, hvordan foreldre, venner og søsken har påvirket informantenes utdanningsvalg. Det hadde derimot vært interessant å studere lærer og slektingers påvirkning på etterkommeres utdanningsvalg., det kan tenkes at de kan ha en stor påvirkning på unges utdanningsvalg. Det har blitt gjort en lignende studie på tyrkere og indere og dette blir enda et bidrag som studerer pakistanske etterkommere. Videre ville det ha vært interessant å sammenligne disse minoritetene opp mot hverandre for å finne nye strategier for å få mer kunnskaper om nye utredningsmetoder for å hjelpe nye og svake grupper i utdanningssystemet.

Ikhlaq, Din (1996) står for britisk forskning, der han studerer påvirkning av kultur og samfunn på unge pakistanske etterkommere. Kanskje hadde det vært fruktbart å forske på Dins metode her i Norge på pakistanske etterkommere for å studere nærmere forskjeller mellom etterkommere i ulike land.

9. Litteraturliste

Andersen, Ida Marie (1999). *Rekruttering av minoritetsungdom til studier ved Høgskolen i Oslo. Kommunikasjonsstrategier overfor målgrupper som er vanskelig å nå med studieinformasjon*. Oslo: HiO-notat nr.12

ANSAAs håndbok (2009): *Utdanning i utlandet 2009*.

Bakken, Anders (2003). *Minoritetspråklig ungdom i skolen. Reproduksjon av ulikhet eller sosial mobilitet*. Oslo: NOVA-rapport nr.15.

Bakken, A. (2003). *Minoritetspråklig ungdom i skolen .Reproduksjon av ulikhet eller sosial mobilitet? : Oslo: NOVA Rapport 15/2003*.

Bjertnes, M.K. (2001). ”Når ordene teller” I *Samfunnsspeilet*, nr.2:2-14. Oslo/kongsvinger: Statistisk Sentralbyrå.

Bourdieu, P. (1995). *Distinksjonen: en sosiologisk kritikk av dømmekraften*. Oslo: Pax Forlag.

Caplex.(Online) Tilgjengelig: (http://no.wikipedia.org/wiki/Caplex_netleksikon).

Caplan, N., Choy, M. H., & Whitmore, J. K. (1991). *Children of the Boat People. A Study of Educational Success*. Ann Arbor, Mich.: The University of Michigan Press.

Coleman, J. S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94:95-120.

Dalen, Monica (2004): *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget.

Din, Ikhtlaq (2006). *The New British*. The impact of culture and community on young Pakistanis.

Dæhlen, M.(2000). Innvandrere i høyere utdanning: En analyse av rekrutteringsmønsteret for ungdomskullene 1955-75 med vekt på sosial bakgrunn, kjønn og opprinnelse. Oslo, (M.Dhælen): 118s.

Dæhlen, M. (2002). *Minoritets - og majoritetsstudenter ved Høgskolen i Oslo. Om søkning , påvirkning og forventninger blant de nye studentene ved profesjonsstudiene: HIO-rapport, nr 7.*

Dæhlen, M. (2000). *Innvandrere i høyere utdanning. En analyse av rekrutteringsmønsteret for ungdomskullene 1955-75 med vekt på sosial bakgrunn, kjønn og opprinnelse*. Oslo. Hovedoppgave i sosiologi.Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi.Universitetet i Oslo.

Eidheim, H. (1987) Aspects of the Lappish Minority Situation. *Occasional Papers in Social Anthropology no.14*. Oslo: Universitetet i Oslo.

Epstein, J. L. (1983). The influence of friends on achievement and affective outcomes. In J. L. K. Epstein, N (Ed.), *Friends in School:Patterns of selection and influence in secondary schools*. New York: Academic.

Erikson, R., & Jonsson, J. O. (1996). *Can Education be Equalized? the Swedish case in comparative perspective*. Boulder, Colorado: Westview Press.

Eriksen, T. H. (1997). Identitet. In T. H. Eriksen (Ed.), *Flerkulturell forståelse*: Tano Aschehoug.

Fangen, K. (2006). Assimilert, hybrid eller inkorporert i det etniske? Tilpasning og idenitifikasjon blant somaliere i Norge. *Sosiologisk tidsskrift, 14: 4-33*.

Fangen, K. (2007). Breaking Up the Different Constituting Parts of Ethnicity. The Case of Young Somalis in Norway. *Acta Sociologica*, 50(4):401-414.

Fekjær, S. N. (2007a). Kan forskjeller i sosial bakgrunn forklare utdanningsforskjeller mellom minoritetsgrupper? *Søkelys på arbeidslivet*, 24:349-360.

Fekjær, S. N. (2006). Utdanning hos annengenerasjon etniske minoriteter i Norge. *Tidsskrift for Samfunnsforskning*, 47:57-93.

Fekjær, S. N. (2007b). *Nye forskjeller - nye forklaringer? Etniske ulikheter i utdanningsvalg*. Ph.D Avhandling, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo.

Fekjær, S., & Leirvik, M. S. (2010). Silent gratitude. A qualitative and quantitative study of education among the Vietnamese Second Generation in Norway.

Frønes, I. (1998). *De likeverdige. Om sosialisering og de jevnaldrendes betydning*. Oslo: Universitetsforlaget.

Geertz, C. (1973). *The Interpretation of Cultures. Selected Essays*. New York: BasicBooks.

Gibson, M. A. (1988a). *Accommodation without Assimilation. Sikh Immigrants in an American High School*. Ithaca: Cornell University Press.

Gibson, M. A. (1998). Promoting Academic Success among Immigrant Students: Is Acculturation the Issue? *Educational Policy*, 12:615-633.

Granovetter, M. (1985). Economic Action and Social Structure: The Problem of Embeddedness. *The American Journal of Sociology*, 91:481-510.

Hansen, Marianne Nordli (1999). "Utdanningspolitikk og ulikhet". I *Tidsskrifter for samfunnsforskning*, 40: 172-203.

Hansen, M. N. (1986). Sosiale utdanningsforskjeller. Hvordan er de blitt forklart? Hvordan bør de forklares? *Tidsskrift for Samfunnsforskning*, 27:3-28.

Hansen, M. N. (1999). Utdanningspolitikk og ulikhet. *Tidsskrift for Samfunnsforskning*, 40:172-203.

Helland, H. (1997). *Etnisitet og skoletilpasning. En undersøkelse av norske, pakistanske og konfutsianske Oslounngdommers skoleprestasjoner*. Oslo. Magistergradsavhandling (sosiologi). Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi. Universitetet i Oslo.

Heath, F Anthony & Chung (2007) *Unequal chances : ethnic minorities in Western labour markets* / edited by Anthony F. Heath & Sin Yi Cheung with Shawna N.Smith. Oxford : Oxford University Pres

Henriksen, K. (2007). *Fakta om 18 innvandrergupper i Norge: Rapporter 2007/29*. Statistisk sentralbyrå. (online) Tilgjengelig: http://www.ssb.no/emner/02/rapp_200729/rapp_200729.pdf (15.11.09)

Jenkins, R. (2006). *Social Identitet*. Århus: Academica.

Jensen, L. (2006). *Suksesshistorier? -en kvalitativ studie av utdanningsvalg hos ungdom med minoritetsbakgrunn i eliteutdanninger*. Masteroppgave i sosiologi. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi. Universitetet i Oslo, Oslo.

Kleven, Thor Arnfinn (red) (2002): *Innføring i pedagogisk forskningsmetode. En hjelp til kritisk tolkning og vurdering*. Oslo: Unipub forlag.

Kolby, E. H., & Østhus, S. (2009). Karakterprestasjoner i høyere utdanning blant etterkommere av innvandrere. In G. E. Birkelund & A. Mastekaasa (Eds.), *Integrert? Innvandrere og barn av innvandrere i utdanning og arbeidsliv*. Oslo: Abstrakt forlag AS.

Kvale, S. og Brinkmann Svend (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal. 2.utgave, 1.opplag 2009.

Kvale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Lauglo, J. (1996). *Motbakke, men mer driv? Innvandrerungdom i norsk skole: Rapport 6/98* Oslo:Ungforsk.

Lauglo, J. (2000). Social Capital Trumping Class and Cultural Capital? Engagement with School among Immigrant Youth

Leirvik, M. S. (2004). *Hvordan virker sosial kapital inn på skoletilpasning? - En kvalitativ studie av ungdom med vietnamesisk bakgrunn*. Hovedoppgave i sosiologi. Insittutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

Leirvik, M. S. (2010) For mors skyld. Utdanning, takknemlighet og status blant unge med pakistansk og indisk bakgrunn. *Publiseres i Tidsskrift for Ungdomsforskning*.

Lidén, H. (2003). Foreldres autoritet og ungdoms selvstendighet. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 3(2):27-47.

Modood, T. (2004). Capitals, Ethnic Identity and Educational Qualifications. *Cultural Trends*, 13 (2):87-105.

Moldenhawer, B. (2001). *En bedre fremtid? Skolens betydning for etniske minoriteter*. København: Hans Reitzels Forlag A/S.

Nieto, S. (1992). *Affirming Diversity. The Sociopolitical Context of Multicultural Education. Second Edition*. New York: Longman Publishers USA.

NRK nyhet (2010)(online) Tilgjengelig: (<http://www.nrk.no/nyheter/norge/1.7080553>) (29.14.2010).

NTNU (2010) *Opptakssentralen* (online) Tilgjengelig: (<http://www.ntnu.no/studieavd/medisin/>) (02.01.10).

Ogbu, J. U. (1991). Immigrant and Involuntary Minorities in Comparative Perspective. In M. A. O. Gibson, John U (Ed.), *Minority Status and Schooling. A Comparative Study of Immigrant and Involuntary Minorities*. New York & London: Garland Publishing, Inc.

Opheim, V., & Støren, L. A. (2001). *Innvandrerungdom og majoritetsungdom gjennom videregående til høyere utdanning. Utdanningsforløp, utdanningsaspirasjoner og realiserte utdanningsvalg: Rapport 7/2001*. Oslo: Norsk institutt for studier av forskning og utdanning.

Pihl, J. (1998). *Minoriteter og den videregående skolen*. Avhandling dr.polit.Pedagogisk forskningsinstitutt. Universitetet i Oslo, Oslo.

Portes, A. (1998). Social Capital: Its Origins and Applications in Modern Sociology. *Annual Review of Sociology*, 24:1-24.

Portes, A., & MacLeod, D. (1996). Educational Progress of Children of Immigrants: The Roles of Class, Ethnicity, and School Context. *Sociology of Education*, 69:255-275.

Portes, A., & Rumbaut, R. G. (2001). *Legacies. The Story of the Immigrant Second Generation*. Berkeley, Calif.: University of California Press

Portes, A., & Zhou, M. (1993). The New Second Generation: Segmented Assimilation and Its Variants. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 530:74-96.

Prieur, A. (2004). *Balansekunstnere. Betydningen av innvandrerbakgrunn i Norge*. Oslo: Pax Forlag A/S.

Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.

Ryan, A. M. (2000). Peer Groups as a Context for the Socialization of Adolescents' Motivation, Engagement, and Achievement in School. *Educational Psychologist*, 35(2):101-111.

Rubin, H. J., & Rubin, I. S. (2005). *Qualitative Interviewing: The Art of Hearing Data*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications.

Rogstad, J. (2001). *Sist blant likemenn? Synlige minoriteter på arbeidsmarkedet*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Schou, L. A. (2006). *Valg av grader eller grader av valg?*, Masteroppgave i sosiologi. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi. Universitetet i Oslo.

Silverman, D. (2005/6). *Doing Qualitative Research. A Practical Handbook. Second Edition*. London: Sage Publications Ltd.

Stanton-Salazar, R. D., & Spina, S. U. (2005). Adolescent Peer Networks as a Context for Social and Emotional Support. *Youth & Society*, 36:379-417.

Støren, L. A. (2005). *Ungdom med innvandrerbakgrunn i norsk utdanning - ser vi en fremtidig suksesshistorie?* : Utdanning 2005 - deltakelse og kompetanse. Statistisk sentralbyrå

Song, C., & Glick, J. E. (2004). College Attendance and Choice of College Majors Among Asian-American Students. *Social Science Quarterly*, 85(5):1401-1421.

Sletten, M. A. (2001). *Det skal ikke stå på viljen - utdanningsplaner og yrkesønsker blant Oslungdom med innvandrerbakgrunn*. Oslo: Nova Rapport 8/01.

Thagaard, Tove (2003) *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Bokforlaget.

Utdanninssystemet i Norge (2010). (online) Tilgjengelig:

(http://www.ssb.no/utdanning_tema/utdanningssystemet.jpg) (02.02.10)

Vaglum, P., Wiers-Jenssen, J., & Ekeberg, Ø. (1999). Motivation for medical school: the relationship to gender and specialty preferences in a nationwide sample. *Medical Education*, 33:236-242.

Wiers-Jenssen, J. (2000). *Norske medisinstudenter i utlandet*. Oslo: NIFU Rapport 12/2000

Widerberg, K. (2001). *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt - en alternativ lærebok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Øia, T., & Vestel, V. (2007). *Møter i det flerkulturelle*. Oslo: NOVA Rapport 21/2007

“Alle kilder some er brukt I denne oppgaven er oppgitt”

Antall ord i oppgaven er : 29333

Vedlegg 1: Intervjuguide

Intervjuguide

Bakgrunn

Alder. Hvor gammel er du?

Utdanning. Hvor i utdanningsløpet er du?

Bosted. Hvor har du vokst opp?

Hvordan har det vært å bare vokse opp med norske rundt dere? Bor med foreldre?

Innvandring

Når kom dine foreldre til Norge?

Hvilket år?

Kan du fortelle litt om hvorfor de flyttet til Norge?

Har de noen gang sagt til deg at du må bruke den muligheten man har i Norge til å ta utdanning også videre.

Hvorfor er det eventuelt viktig? Hva tenker dine foreldre om å flytte tilbake til Pakistan?

Sosial bakgrunn- Familie

Har foreldrene din utdanning?

Hva slags utdanning?

Jobber dine foreldre nå? Hva jobber de med?

Vet du hva slagsklasse og kaste dine foreldre har i Pakistan?

Valg

Hvorfor har du valgt denne utdanningen? Hva tenker du rundt valget?

Hva tenkte foreldrene dine rundt valget?

Hva var ditt andre valg? Hvorfor valgte du for eksempel medisin som første prioritering?

Når bestemte du deg for ditt utdanningsvalg?

Hvorfor har du valgt å gå videre som stipendiat og hvorfor ikke bare jobbe?

Har du og dine foreldre diskutert ditt utdanningsvalg? Fått noe veiledning på det?

En av mine informanter sa at man i den pakistanske kulten blir sett litt ned på dersom man for eksempel jobber på fabrikker og så videre. Kjenner du deg igjen i det? Hvorfor er det slik?

Har du tatt opp fag for å komme inn på studiene?

Føler du at du må "ta i bruk" de gode karakterene du fikk på vgs. Evt. på et profesjonsstudium? Hvorfor?

Har du noen gang følt noen forventninger til det å ta en utdanning?

Føler du noen ganger at du har lyst til å gjøre det bedre enn dine foreldre. Det vil si ta en høyere utdanning enn de?

Har de sagt noe konkret om hva slags utdanning de synes er bra?

Kjenner du deg igjen i dette utsagnet: en av grunnene til at man velger en høy utdanning er fordi man føler at foreldre har ofret/jobber veldig hardt for sine barn og at en måte å vise at man setter pris på det de har gjort er å ta en god utdanning. Hvorfor?

Finnes det en sammenliknings kultur i det pakistanske samfunnet? mellom familier der de ofte henviser til andres høyt utdannet barn og sammenlikner de med deg som for eksempel "se på han, han studerer medisin. Se hvor flink han er" og så videre. Kjenner du deg igjen i det?

Har du tatt opp studielån i løpet av dine studier?

Har du tatt noe friår. Hva synes foreldrene dine om det?

Kjenner du deg igjen i dette utsagnet: når en person i familien får en høy utdanning eller en sterk posisjon vil resten av familien få nytte av det i form av status eller ære?

Hva tror du er grunnene til at mange velger helseprofesjonsfag? Tror du det har noe med status, høy lønn og prestisje, idealistiske mål å gjøre? Støtte

Har du tidligere fått leksehjelp fra dine foreldre? Hvis ikke, hvem har gitt deg hjelp? Hvorfor har du ikke fått noe hjelp? Ikke noe behov?

Spør de deg om hvordan du har gjort det på eksamener? Legger du for eksempel frem eksamensresultatet?

Snakker dere om hvordan du har det på studiene? Hvis det er studieperioder som er vanskelig prater dere om det?

Hvor mange timer pr uke jobber du ca. med studiene i løpet av en uke?

Har de tidligere deltatt på foreldremøter osv? Hver gang eller av og til?

Husker du om du har opplevd at dine foreldre har gitt deg noe annen form for støtte under eller før utdannelsen?(For eksempel økonomisk støtte, oppmuntringer?

Søsken

Har du søsken? Hvor mange?

Hvor gamle er de?

Har dine søsken utdanning? Hva slags utdanning?

Venner

Hva slags etnisk bakgrunn har dine venner? Er det noe grunn til at det bare norske venner?

Har dine nærmeste venner noe utdanning? Hva slags utdanning har vennene dine tatt?

Har dine venner hatt noe betydning for ditt utdanningsvalg?

Føler du at det har vært en sammenlikning mellom dere søsken når det gjelder utdanning?

Hender det at de hjelper deg med studiene eller du hjelper de?

Har dine søsken hatt noe betydning for ditt utdanningsvalg?

Betydning av tilpasning

Hardt arbeid (generelt) og betydning av utdanning er det preget i pakistansk kultur? Hvorfor er det slik? Hvor kommer det fra?

Vet du om den indiske kulturen sier noe om at alle har like muligheter?

Har foreldrene dine forventinger til at du skulle kunne en del om den pakistanske kulturen? som for eksempel matlaging, språk, religion, historie? Hva synes du om det?

Har du opplevd noen uenigheter på dette område? Fortell

Hvor viktig er det for dine foreldre at du skal tilpasser deg den norske kulturen? For eksempel delta på leirskole, ha etnisk norske venner osv. Hvorfor er det viktig/ ikke viktig?

Hvordan er det å ha tilhørighet til to kulturer?

Hvilken kultur identifiserer du deg mest med?

Praktiserer du religion?

I hvilket språk kommuniserer du med din familie?

Hvor godt kan dine foreldre snakke og skrive norsk?

Hvilken etnisk bakgrunn har dine foreldres venner? Hvor ofte er de sammen med dem?

Hvor ofte har dere kontakt med slektninger fra India eller i andre land? Hvor ofte snakker eller besøker dere de?

Føler du noen forpliktelse til å stille opp for dine foreldre: som for eksempel passe på dem når de blir gamle eller liknende? Hvorfor føler du det?

Betydning av rasisme

Har du noen ganger vært i noen situasjoner der du har følt deg forskjellesbehandlet eller følte deg diskriminert pga. ditt utseende?

For eksempel opplevd og ikke komme inn på utesteder eller fått noen rasistiske slengbemerkinger osv. Har foreldrene dine opplevd noen situasjoner?

Har noen ganger foreldrene dine fortalt deg at du bør ta en bra utdannelse fordi den skal hindre diskriminering eller for at den skal hindrer deg i å stå bakerst i jobb køen?

Hva tenker du om dine arbeidsmuligheter i forhold til etnisk norske? Like muligheter eller føler du at du må jobbe ekstra hardt for å få samme muligheter som etnisk norske?

Kommer du til å bidra økonomisk til familien når du har fått jobb?

Andre ting som har hatt betydning for ditt utdanningsvalg?

Vedlegg 2: Henvendelse til informantene

HEI!

Jeg heter Zenib Mushtaq og holder på med å skrive en masteroppgave i allmenn pedagogikk ved Universitetet i Oslo. Oppgaven skal detektere frem mulige årsaker til at norsk pakistanere velger profesjon studium medisin.

En artikkel publisert i Dagens medisin 08.12.2005 kaster lys på at ”...norsk pakistanske ungdommer utgjør snart 10% av medisin studier ved Universitetet i Oslo”. Dette har uten tvil økt i løpet av de siste årene.

For å belyse utdanningsvalg og ambisjoner best mulig vil ens sosiale bakgrunn ha en stor betydning. Det vil si foreldrenes yrke, inntekt og utdanning.

Forskning i dag sier noe om at unge som har foreldre med høy utdanning og høy inntekt tar oftere høyere utdanning. Tidligere forskning viser at dette er også tilfellet for unge norskpakistanere, men de skiller seg noe ut sammenlignet med andre etterkommere i Norge.

Forskere vet ikke nok om årsakene til at det er slik, derfor har jeg valgt å sette fokus på norskpakistanske medisin studenter og leger.

Jeg ønsker med dette å spørre om du er interessert i å delta i denne undersøkelsen.

HVA VIL JEG SPØRRE DEG OM?

Jeg ønsker å finne frem til hvordan sosiale bakgrunn har påvirket ditt utdanningsvalg. I den forbindelse ønsker jeg å stille spørsmål om tema:

- Dine forelderens økonomi, yrke
- Kulturell tilnærming
- Ditt forhold til skole – venner – hjem
- Kaste system- status?
- Annet: informasjon du selv ønsker å fremme i lys av dette team

Undersøkelsen vil gå ut på at vi samtaler rundt de overnevnte tema, og jeg stiller spørsmål underveis. Intervjuet vil ta omtrent 1time og jeg kommer til å benytte meg av en båndopptaker under intervjuet.

ANONYMITET

All informasjon/persondata som jeg får om deg, dine foreldre og venner blir anonymisert og vil kunne ikke kjennes igjen av andre i den ferdige oppgaven. Intervjuet blir lagret på en datamaskin som kun jeg har tilgang til for å arbeide med materialet.

Prosjektet vil vare frem til 1. juni 2010, og etter prosjektslutt vil lydopptaket bli slettet fra båndopptakeren og datamaskinen min. Samt alle innsamlede opplysninger vil bli anonymisert

Deltagelsen i denne undersøkelsen er frivillig, og du har rett og mulighet til å trekke deg fra undersøkelsen når som helst. Dersom du velger å trekke deg vil all informasjon om deg bli slettet øyeblikkelig.

Det hadde vært fint om du kunne formidle dine foreldre om at du lar deg intervju, slik at de vet at jeg har tenkt til å stille deg spørsmål om dem. (Kort om immigrasjon, bakgrunn, yrke, utdanning osv.)

Ditt bidrag til forskningen har stor verdi og derfor viktig for forskningsresultatene at DU ønsker å være med på dette.

Undersøkelsen er tilrådd Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS og jeg underlagt taushetsplikt og krav om konfidensialitet. Det betyr at de passer på at jeg overholder reglene for personvern, som i dette tilfellet er å lagre informasjon slik at ingen andre kan lese det.

Forsker:

Veileder:

Zenib Mushtaq

John Lauglo

TLF:41524901

Tlf : 22855381

Epost: z.mushtaq@hotmail.com

Epost : jon.lauglo@ped.uio.no

Vedlegg 3: NSD Godkjenning

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Høifreges gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47 55 58 89 11
Fax: +47 55 58 86 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Jon Lauglo
Pedagogisk forskningsinstitutt
Universitetet i Oslo
Postboks 1092 Blindern
0317 OSLO

Vår dato: 08.05.2010

Vår ref: 23915 / 2 / UM

Deres dato:

Deres ref:

TILRÅDING AV BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 01.03.2010. Meldingen gjelder prosjektet:

23915	<i>Utdanningsvalg blant unge voksne med minoritetsbakgrunn. Årsals til valg av profesjonsstudium medisin</i>
<i>Esbnalingsansvarlig</i>	<i>Universitetet i Oslo, ved institusjonens største leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Jon Lauglo</i>
<i>Student</i>	<i>Zenib Mushtaq</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

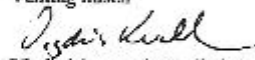
Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, vedlagte prosjektvurdering - kommentarer samt personopplysningsloven/ helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_end/skjema.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal slipe skuffelig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjekter i en offentlig database, <http://www.nsd.uib.no/personvern/prosjektoversikt.jsp>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 01.06.2010, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Linn-Merethe Rød

Kontaktperson: Linn-Merethe Rød tlf 55 58 89 11
Vedlegg: Prosjektvurdering
Kopi: Zenib Mushtaq, Mortensrud vn.72, 1283 OSLO

Avdelingskontor / Desk Office:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1092 Blindern, 0316 Oslo, Tel: +47 22 89 52 11, nsd@uib.no
TRONHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim, Tel: +47 73 53 19 00, lene.svanad@ntnu.no
TRONDHØI: NSD, NTNU, Universitetet i Trondheim, 3187 Lønning, Tel: +47 73 54 63 45, nsd@ntnu.no

Jeg vil avslutte denne avhandlingen med et dikt:

*Khudi ko kar buland itna ke har taqdeer se pehle
Khuda bande se ye poche bata teri raza kya hai
Iqbal*

*"Raise your self to such heights that before writing your destiny God
should ask You What is your opinion?"
Iqbal*